

TEISĖS AKTŲ AR JŲ PROJEKTŲ ANTIKORUPCINIO VERTINIMO ATLIKIMO VADOVAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

Teisės aktų ar jų projektų antikorupcinio vertinimo atlikimo vadovas (toliau – vadovas) suteikia galimybę Specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT) darbuotojui, kuriam pavesta atlikti teisės aktų ar jų projektų antikorupcinius vertinimus, susipažinti su pagrindinėmis vertinimui atlikti reikalingomis žiniomis. Tam, kad ateityje vertinimus atlikti kokybiškai, reikalinga visapusiškai pasirinktinai susipažinti su teisės aktais bei Korupcijos prevencijos valdybos Antikorupcinio vertinimo skyriaus darbuotojų atliktais teisės aktų ar jų projektų vertinimais¹, bendrauti su tiesioginiu Korupcijos prevencijos valdybos Antikorupcinio vertinimo (toliau – AVS) viršininku, Korupcijos prevencijos valdybos (toliau – KPV) viršininku, didesnę patirtį turinčiais AVS skyriaus darbuotojais dėl vertinimo metu iškilusių klausimų.

II SKYRIUS ANTI-KORUPCINIO VERTINIMO IŠTAKOS. UŽSIENIO ŠALIŲ PATIRTIS

Europos Komisijoje jau nuo 1986 m. imta taikyti sistemą, kurios pagalba vertinamas pasiūlytų teisės aktų poveikis ekonomikai, ypač smulkiajam ir vidutiniajam verslui. Prie visų teisės aktų projektų buvo privaloma pateikti poveikio ekonomikai vertinimą (impact assessment), kuriame įvertinamos pasiūlymo pasekmės verslui. Vėliau Komisija šią praktiką išplėtė, įvedusi išankstinį vertinimą, kaip atsižvelgiama į tokius Sutarčių tikslus, kaip darni plėtra, aplinkos apsauga bei sveikata. Tolesnė teisės aktų poveikio vertinimo raida yra susijusi su ES „geresnio reglamentavimo iniciatyva“, iškelta dar Edinburgo vadovų taryboje (1992 m. gruodžio mėn.), kur ES vadovai teisinio reglamentavimo supaprastinimą ir pagerinimą paskelbė vienu iš Bendrijos prioritetų. Tačiau dėl užduoties sudėtingumo ir politinės valios stygiaus rezultatai ilgai buvo menki.

1999 m. ES užsakymu atlikto tyrimo, skirto prevenciniam nusikaltimų prielaidų vertinimui įstatymų leidybos procedūroje, ataskaitoje buvo apžvelgta 12 šalių (Belgijos, Danijos, Graikijos, Ispanijos, Italijos, Jungtinės Karalystės, Nyderlandų, Portugalijos, Prancūzijos, Suomijos, Švedijos ir Vokietijos) teisinė bazė ir praktika nusikaltimų prielaidų vertinimo srityje.

Kalbant apie nusikaltimų prielaidų teisės aktuose vertinimą, visų pirma buvo atsižvelgiama į ekonominį ir organizuotą nusikalstamumą. Taip yra daugiausia todėl, kad tokiais nusikaltimais orientuojamasi į naudos siekimą, tad jie yra labiau prognozuojami; be to, jie padaro itin daug žalos. Tyrimas parodė, jog apžvelgtose Europos valstybėse esama didelių skirtumų

¹ Prieiga internete:

1) http://www.lrs.lt/pls/proj/dokpaieska.rezult_l?p_nr=&p_nuo=&p_iki=&p_org=2494&p_drus=&p_kalb_id=1&p_title=&p_text=&p_pub=&p_met=&p_lnr=&p_denr=&p_es=&p_rus=1&p_tid=&p_tkid=&p_t=0&p_tr1=2&p_tr2=2&p_gal=&p_fix=n&p_gov=n

2) <http://www.stt.lt/lt/menu/korupcijos-prevencija/teises-aktu-antikorupcinis-vertinimas/>

požiūryje į teisėkūros ir nusikalstamumo ryšį. Jei Šiaurės ir Vakarų Europos valstybėse pastebimi tam tikri žingsniai šioje srityje, tai Pietų Europos šalyse – atsilieka. Nusikaltimų prielaidų vertinimas labiau pažengęs tose šalyse, kur egzistuoja ir aktyviai veikia nusikaltimų prevencijos struktūros (pvz. Skandinavijoje), taip pat ten, kur jau esama įstatymų poveikio vertinimo (ekonominiu, aplinkosauginiu ar technologiniu požiūriu) patirties (pvz. Vokietijoje, Nyderlanduose). Kita vertus, analizuotų šalių praktika rodo, jog dėl proceso sudėtingumo, milžiniško skaičiaus įvairių sąveikų ir korelacijų, išankstinis (ex ante) vertinimas negali būti taikomas šabloniškai.

Apskritai Europos šalyse iki tol dar nebuvo viešų ir plačių debatų apie naujuose įstatymuose slypinčio nusikalstamumo riziką.

Tyrimas parodė, kad ES valstybėse esama įvairių institucinių formų, kurios galėtų būti panaudojamos nusikaltimų prielaidų vertinimui.

Tai ekspertų komisijos, kuriamos tam, kad patartų konkrečioms ministerijoms ar vyriausybei klausimais, susijusiais su ekonomika, finansais ar monetariniais klausimais (pvz. „ekonomikos išminčių taryba“ Vokietijoje); institutai ar organizacijos, kurios renka ir analizuoja strateginę informaciją vidaus ir išorės saugumo tema (pvz. civilinės ir karinės slaptosios tarnybos); audito tarnybos, kurios kontroliuoja valstybės administracijos ir valdymo išlaidas ir yra labai veiksmingos atskleidžiant (post facto) išlaidavimo ir piktnaudžiavimo faktus; nusikaltimų prevencijos ir kitos su nusikaltimais susijusios patariamiosios institucijos.

Tyrimas taip pat parodė, kad iš ataskaitoje apžvelgtų šalių nusikaltimų prielaidų įstatymuose vertinimo procedūros yra formaliai įteisintos tik Švedijoje ir Suomijoje. Šiose šalyse toks vertinimo darbas vyksta įprastinių įstatymų rengimo procedūrų metu, ir jį atlieka ministerijos arba komitetai, t. y. tos institucijos, kurios ir užsiima įstatymų projektu rengimu.

Kitose valstybėse tokio pobūdžio vertinimą prireikus gali atlikti tam tikros specialiai sukurtos tarpinstitucinės grupės. Daugumoje šalių svarstant galimą įstatymų poveikį nusikalstamumui paprastai konsultacijoms kviečiami išorės ekspertai iš kompetentingų institucijų.

Europos Komisija 2002 m. gegužės mėn. paskelbė Poveikio vertinimo komunikatą, kuriame išdėstė naujo, integruoto poveikio vertinimo metodo principus. Buvo numatyta, kad nuo 2003 m. palaiptu bus imta vertinti visų svarbiausių Komisijos pasiūlytų teisės aktų iniciatyvų poveikį.

Ši sistema buvo pradėta įgyvendinti 2003 m. pradžioje, kai buvo atlikta daugiau kaip 50 išsamių poveikio vertinimų. 2005 m. jau buvo atlikti visų (apie 100) Komisijos iniciatyvų iš Teisėkūros ir darbų programos poveikio vertinimai.

2003 m. gruodžio mėn. Europos Parlamentas, Komisija ir Taryba pasirašė Tarpinstitucinį geresnės teisėkūros susitarimą, kuriame, be kita ko, įsipareigojama vis plačiau naudoti poveikio vertinimą Bendrijos sprendimų priėmimo procese.

Europos Komisijos teikiamų ES teisės aktų pasiūlymų poveikio vertinimas atliekamas pagal išsamias Poveikio įvertinimo gaires (kartu su techniniais Priedais), kurios, atsižvelgiant į naująją iniciatyvą, 2005 m. birželio mėn. buvo atnaujintos.

Jose svarbus vaidmuo tenka galimų poveikių identifikavimui pagal 3 lenteles, kuriose sugrupuoti galimi poveikiai ekonomikai, aplinkai ir socialinei sferai, ir kiekvienu atveju pateikiami esminiai klausimai, padedantys tuos poveikius įvertinti. Metodikos prieduose išsamiai išdėstoma, kaip praktiškai vertinami teisės aktų sąnaudos ir nauda, administraciniai kaštai, poveikis augimui, konkurencingumui ir užimtumui, taip pat aplinkai ir sveikatai.

Lietuvos Respublikoje, Moldovos Respublikoje yra atliekami teisės aktų ar jų projektų antikorupciniai vertinimai. Panaši sistema veikia Latvijos Respublikoje, Korėjos Respublikoje,

Tadžikistano Respublikoje. Rusijos Federacija taip pat savo teisinėje sistemoje įtvirtino teisės aktų antikorupcinį vertinimą.

Išvada. Kalbant apie teisės aktų antikorupcinį vertinimą Europoje, reikėtų pastebėti, kad tose šalyse, kur praktikoje esama nusikaltimų prielaidų vertinimo elementų (Skandinavijos ar Nyderlanduose), pati korupcijos problema nėra labai aktuali, tuo tarpu Pietų Europos valstybėse, kur korupcija neabejotinai kelia problemų, įstatymų poveikis nusikalstamumui iki Europos Komisijos tyrimo būdavo vertinamas tik ex post facto (po fakto), t.y. ne prieš teisės akto projekto priėmimą.

Išankstinis teisės aktų projektų antikorupcinis vertinimas, kaip viena iš efektyvių korupcijos prielaidų mažinimo priemonė, deja, nėra labai paplitęs pasaulyje.

2004 m. gegužės 1 d. Italijos Transcrime² institutas pradėjo vykdyti projektą MARC³, kurio viena iš užduočių buvo – sukurti nusikaltimų rizikos vertinimo mechanizmą, kuris leistų aptikti ekonominių, finansinių ir organizuotų nusikaltimų prielaidas ES teisės aktuose ir taip sumažinti šių nusikaltimų tikimybę dėl teisės aktuose esančių prielaidų; taip ES ir valstybių narių politikos kūrėjai gautų priemonę, kurios pagalba jie, kurdami naujus teisės aktus, minimizuotų pinigų plovimo, sukčiavimo, korupcijos ir apskritai organizuoto nusikalstamumo skverbimosi į ekonomiką riziką.

Išvada. Lietuvos atveju buvo nuspręsta tobulinti Italijos Transcrime instituto pasiūlytą Antikorupcinio teisės aktų arba jų projektų vertinimo metodikos projektą. Lietuvos Respublikos Vyriausybė (toliau – LRV) 2003 m. vasario 26 d. priėmė nutarimą Nr. 276, kuriuo patvirtino Sprendimų projektų poveikio vertinimo metodiką. Atkreiptinas dėmesys, kad ši metodika galiojo iki 2013 m. sausio 1 d., o kita tvarka – LRV patvirtintos taisyklės, įsigaliojo nuo 2014 m. kovo 21 d.

Europos Tarybos valstybių prieš korupciją grupė (toliau – GRECO) Ketvirtame vertinimo etape ataskaitoje Lietuvai nurodė, kad Lietuvoje nustatyta aiški teisės aktų, reglamentuojančių korupcijos prevenciją, sistema⁴.

2014 m. vasario 3 d. Europos Komisijos kovos su korupcija ataskaitoje nurodyta, kad Lietuvoje įdiegta ir naudojama antikorupcinio vertinimo sistema vertinama teigiamai ir gerai veikia⁵.

2014 m. bendradarbiaujant tarp Regioninės bendradarbiavimo tarybos ir Regioninės kovos su korupcija "Strategijos" Pietryčių Europa 2020" iniciatyva kartu su įvairių šalių organizacijų, taip pat ir Lietuvos, atstovų pagalba parengtas leidinys „Teisės aktų antikorupcinis vertinimas Pietryčių Europoje“. Šiame leidinyje aptariama 13 šalių (Albanija, Armėnija, Azerbaidžanas, Kazachstanas, Korėja, Kirgizija, Latvija, Lietuva, Moldova, Rusija, Tadžikistanas, Ukraina ir Uzbekistanas) patirtis taikant šią korupcijos prevencijos priemonę ir jos atlikimo metodologiją.⁶

III SKYRIUS

² Nuo 2004 m. sausio 1 d. Transcrime yra bendras Trento (Universitą degli Studi di Trento) ir Milano katalikiškojo (Universitą Cattolica del Sacro Cuore) universitetų transnacionalinio nusikalstamumo tyrimo centras.

³ „Nusikaltimų rizikos vertinimo mechanizmo sukūrimas siekiant įvertinti nusikaltimų prielaidas teisės aktuose ir produktuose ES lygmeniu“.

Remiantis projekto MARC turiniu ir gautais rezultatais Transcrime ekspertai Lietuvos Vyriausybės prašymu parengė antikorupcinio teisės aktų arba jų projektų vertinimo metodikos projektą, kuris buvo pritaikytas konkrečiai nusikaltimo rūšiai - korupcijai.

⁴ Prieiga internete: www.coe.int/greco.

⁵ Prieiga internete: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/anti-corruption-report/docs/2014_acr_lithuania_chapter_en.pdf.

⁶ Prieiga internete: http://rai-see.org/wp-content/uploads/2015/06/Comparative_Study-Methodology_on_Anti-corruption_Assessment_of_Laws.pdf.

TEISĖS AKTŲ AR JŲ PROJEKTŲ ANTIKORUPCINIO VERTINIMO TEISINIS REGLAMENTAVIMAS

Lietuvos Respublikos Seimo statutas nustato, kad Seimui teikiamo teisės akto projekto aiškinamajame rašte privaloma nurodyti, kokią įtaką įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai (135 straipsnio 3 dalies 6 punktas)⁷.

Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymas Nr. IX-904 nustato, kad teisės akto projekto antikorupcinis vertinimas atliekamas, jeigu rengiamame teisės akte numatoma reguliuoti tam tikrus visuomeninius santykius (8 straipsnio 1 dalis)⁸.

Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymas Nr. XI-2220 nustato, kad numatomo teisinio reguliavimo poveikio korupcijos mastui vertinimas (teisės aktų ar jų projektų antikorupcinis vertinimas) atliekamas Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo nustatytais atvejais. Šio vertinimo tvarką nustato Vyriausybė (16 straipsnis)⁹.

Teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. kovo 12 d. nutarimu Nr. 243 (toliau – Taisyklės), pagal kurias visos valstybės ir savivaldybės įstaigos, kurios teisės akto projekto rengėjos, privalo atlikti teisės aktų projektų antikorupcinį vertinimą¹⁰.

STT skirtingai nuo kitų valstybės ir savivaldybės įstaigų vadovaujasi Korupcijos prevencijos įstatymo Nr. IX-904 8 straipsnio 1 ir 2 dalimis ir Teisės aktų ar jų projektų antikorupcinio vertinimo Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyboje tvarkos aprašu (toliau – Tvarkos aprašas), patvirtintu STT direktoriaus įsakymu 2013 m. balandžio 4 d. Nr. 2-117¹¹.

Teisės aktų ar jų projektų antikorupcinio vertinimo atlikimo pagrindinė taisyklė, kad teisės akto projekto antikorupcinį vertinimą pirmiausia turi atlikti teisės akto projekto rengėjas, tai yra institucija, kuri betarpiškai rengia teisės akto projektą (Korupcijos prevencijos įstatymo Nr. IX-904 8 straipsnio 1 dalis).

STT vertinimus atlieka savo iniciatyva arba Respublikos Prezidento, Seimo Pirmininko, Ministro Pirmininko, Seimo komiteto, komisijos, frakcijos teikimu (Korupcijos prevencijos įstatymo Nr. IX-904 8 straipsnio 2 dalis).

Teisės aktų ar jų projektų antikorupcinio vertinimo atlikimo procedūra detalizuota Antikorupcinės aplinkos viešajame sektoriuje kūrimo ir įgyvendinimo vadove¹².

IV SKYRIUS TEISĖS AKTŲ AR JŲ PROJEKTŲ ANTIKORUPCINIO VERTINIMO SAMPRATA

Teisės aktų ar jų projektų antikorupcinis vertinimas – teisės aktų ir (ar) teisės aktų projektų vertinimas, siekiant nustatyti esamo ar numatomo teisinio reguliavimo trūkumus,

⁷ Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.123B53F30F70/fSpXphNJmf>.

⁸ Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.4DBDE27621A2/AeGwNWRfhL>.

⁹ Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.B4FA4C56B8D5/DLuLKPCpos>.

¹⁰ Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/f5fb2df0b02311e39a619f61bf81ad0a>.

¹¹ Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.675D40171087/EMhfFWOrnK>.

¹² Prieiga internete: <http://www.stt.lt/lt/menu/korupcijos-prevencija/#turinys>.

galinčius sudaryti sąlygas pasireikšti korupcijai, taip pat pasielgti nesąžiningai, neteislingai, neskaidriai, neobjektyviai¹³ (Tvarkos aprašo 4.3. p.).

STT nuomone, tai yra teisės akto ar jo projekto teksto sisteminė analizė bei įvertinimas, siekiant nustatyti nepakankamo teisinio reguliavimo vietas teisės akte ar jo projekte, prognozuojant jo taikymo praktiką.

Antikorupcinio vertinimo požiūriu korupcija turi būti suprantama plačiai:

- kaip piktnaudžiavimas tarnybos teikiamomis galimybėmis, įgaliojimais;
- galimybės pasipelnyti valstybės sąskaita;
- galimybė pasielgti nesąžiningai, neteislingai, neskaidriai, neobjektyviai.

V SKYRIUS

ANTI KORUPCINIŲ VERTINIMŲ REIKŠMĖ IR NAUDA

Vertintojui žinotina, kad teisės aktas daugeliu atvejų „užprogramuotas būti netobulas“, nes jis yra konkrečiu atveju būtinų taisyklių rinkinys, o taip pat ir kompromiso rezultatas (politinio susitarimo, įsitikinimų, ideologijų, socialinių sluoksnių, pasaulėžiūros ir pan.).

Antikorupcinis vertinimas didele dalimi priklauso nuo vertintojo kompetencijos, teisinės sąmonės, išankstinio nesuinteresuotumo vienokio ar kitokio reglamentavimo rezultatais, todėl teisės aktą ar jo projektą reikėtų žiūrėti kaip į teisinio reguliavimo mechanizmą, skirtą apsaugoti viešą interesą ir teikiantį naudą valstybei, bei siekti nesugriauti jame įtvirtintų teisinio reglamentavimo idėjų.

Teisės aktų ar jų projektų antikorupcinis vertinimas:

- 1) Užkerta kelią korupcijos rizikos veiksniams atsirasti pradiniam teisės akto projekto rengimo etape.
- 2) Gerina institucijos įvaizdį tarp kitų institucijų, kurios šios priemonės neatlieka.
- 3) Viešinant šios priemonės atlikimą atskleidžia institucijos vadovo požiūrį į skaidrų, sąžiningą ir objektyvų teisinį reguliavimą, kryptingą ir nuoseklią antikorupcinę politiką institucijoje.
- 4) Didina visuomenės pasitikėjimą institucijos rengiamais ir priimamais teisės aktais.
- 5) Informuoja visuomenę dėl galimai žalingo ir naudingo tam tikrai asmenų grupei teisinio reguliavimo.
- 6) Užkardo institucijų vadovų ir atsakingų darbuotojų galimus teisės pažeidimus.
- 7) Suteikia galimybę išvengti priimto teisės akto ydingo įgyvendinimo pasekmių.
- 8) Formuojama teisinio reguliavimo praktika, pagrįstą sistemėmis nepakantumo korupcijai nuostatomis.
- 9) Identifikuojamos jautrios socialinės, ekonominės ir teisinės sritys, kuriose gali pasireikšti korupcija.

Vykdamas STT direktoriaus 2013 m. liepos 1 d. įsakymo Nr. 2-246 „Dėl LR Seimo 2013 m. birželio 11 d. nutarimo Nr. XII-357 „Dėl STT 2012 m. veiklos ataskaitos“ nuostatas buvo atlikta vieša apklausa (informacija gauta iš Prezidentūros, Seimo komitetų ir komisijų, Vyriausybės) dėl STT atliktų teisės aktų ar jų projektų antikorupcinio vertinimo kokybės ir gavusi

¹³ Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo Nr. IX-904 2, 5, 6, 10 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 5¹, 5², 10¹, 10², 10³ straipsniais įstatymo projekte Nr. XIIP-2520 pateikta kiek kitokia sąvoka: Teisės aktų ar jų projektų antikorupcinis vertinimas – esamo ir (ar) numatomo teisinio reguliavimo vertinimas antikorupciniu požiūriu ir teisinio reguliavimo trūkumų ir galimybių, galinčių sudaryti prielaidų korupcijos rizikai ir jos veiksniams pasireikšti, nustatymas.

duomenis suformulavo išvadą, kad iš esmės STT atlikti antikorupciniai vertinimai yra geros kokybės, nes respondentai nepateikė priešingos nuomonės.

Pažymėtina, kad valstybės ir savivaldybės institucijos visumoje stengiasi atsižvelgti į STT pateiktas pastabas.

VI SKYRIUS

KOKIE TEISĖS AKTAI AR JŲ PROJEKTAI TURI BŪTI VERTINAMI IR KAS JUOS ĮGALIOTAS ATLIKTI

Taisyklių 1 punkte nustatyta, kad teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo taisyklės nustato valstybės ar savivaldybių įstaigų, kurios yra teisės aktų projektų rengėjos, valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, Korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje nustatytais atvejais atliekamo **norminių** teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo tvarką.

Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas Nr. VIII-1234 apibrėžia, kad norminiu administraciniu aktu yra laikytinas teisės aktas, nustatantis elgesio taisyklės, skirtas individualiai neapibrėžtai asmenų grupei.

Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymas Nr. VIII-1029 nustato, kad norminis teisės aktas tai įstatymas, administracinis ar kitas teisės aktas, nustatantis elgesio taisyklės, skirtas individualiais požymiais neapibūdintų subjektų grupei.

Teisės norminių aktų požymiai¹⁴:

1. Teisės norminiai aktai yra teisėkūros proceso rezultatas, todėl juose visuomet yra nustatomi, pakeičiami ir (ar) pripažįstami netekusiais galios teisės principai ir normos. Tai norminis teisės norminių aktų pobūdis.

2. Teisės norminiai aktai visuomet yra privalomi, nes juose yra nustatomi, pakeičiami ir (ar) pripažįstami netekusiais galios teisės principai ir normos.

3. Teisės norminiai aktai išreiškia tik bendro pobūdžio teisės principus ir normas, nes bendras teisės principų bei normų pobūdis yra būtinas jų požymis.

4. Teisės norminiai aktai yra kuriami teisėkūros subjektų, kuriais gali būti tauta (referendumo atveju) ir viešosios (valstybės, savivaldybių ir ES) institucijos bei pareigūnai.

5. Teisės norminiai aktai yra priimami remiantis teisės nustatytais procedūromis.

6. Teisės norminiai aktai visuomet yra rašytinio pobūdžio, turintys savo struktūrą. Tai formalus teisės norminių aktų apibrėžtumas. Pabrėžtina, kad teisės norminiams aktams keliami a) formos, b) struktūros, c) turinio bei d) kalbos reikalavimai.

7. Teisės norminiai aktai yra viešo pobūdžio, skelbiami teisės aktų nustatyta tvarka.

8. Lietuvoje teisės norminiai aktai egzistuoja hierarchinėje sistemoje: a) Konstitucija, b) ES teisės norminiai aktai, taip pat tarptautinės sutartys (viršenybė tik taikymo aspektu), c) Konstituciniai įstatymai, d) įstatymai, e) poįstatyminiai teisės norminiai aktai.

Apibendrintai galima teigti, kad teisės norminiai aktai – tai tautos (referendumo atveju) ir (ar) viešųjų (valstybės, savivaldybių ir ES) institucijų ir pareigūnų teisėkūros keliu, remiantis teisės nustatytais procedūromis, priimtas privalomas, bendro pobūdžio, formaliai apibrėžtas,

¹⁴ Teisės teorijos įvadas. 2 pataisytas ir papildytas leidimas. Vilnius: Leidykla MES, 2012. p. 328-329.

viešo pobūdžio aktas, veikiantis hierarchinėje sistemoje, kuriuo nustatomi, pakeičiami ir (ar) pripažįstami netekusiais galios teisės principai bei normos¹⁵.

Norminio teisės akto projekto antikorupcinį vertinimą atlieka teisės akto projekto vertintojas, o įstatymų nustatytais atvejais – STT. Galiojančio norminio teisės akto antikorupcinį vertinimą atlieka tik STT (gali atlikti ir valstybės ar savivaldybių įstaigų teisės akto projekto vertintojai savo iniciatyva).

Tvarkos aprašas yra pagrindinis dokumentas nustatantis teisės aktų ar jų projektų antikorupcinio vertinimo procedūras STT. Tvarkos aprašas reglamentuoja STT atliekamą galiojančių teisės aktų ar jų projektų antikorupcinį vertinimą.

STT, atlikdama antikorupcinį vertinimą, gali išnagrinėti kitų valstybės ar savivaldybių įstaigų atliktus teisės aktų ir teisės aktų projektų antikorupcinius vertinimus, taip pat prireikus gali pateikti pastabų bei pasiūlymų šioms įstaigoms dėl jų atliekamo antikorupcinio vertinimo.

VII SKYRIUS

TEISĖS AKTŲ AR JŲ PROJEKTŲ ANTIKORUPCINIO VERTINIMO STADIJOS

PIRMASIS SKIRSNIS

TEISĖS AKTŲ AR JŲ PROJEKTŲ STEBĖSENA ATRANKA

Teisės aktų ar jų projektai atrenkami šiais būdais:

1. Teisės aktai ar jų projektai yra gaunami iš valstybės ar savivaldybės institucijų su prašymu įvertinti juos antikorupciniu požiūriu.

2. Teisės aktai ar jų projektai pavedami vertinti STT vadovybės, KPV viršininko ar AVS viršininko nurodymu.

3. Surandami vertintojo iniciatyva vykdant teisės aktų ar jų projektų stebėseną.

Atkreiptinas dėmesys, kad vertintojo iniciatyva teisės aktai ar jų projektai ieškomi naudojantis šiomis priemonėmis:

1. Lietuvos Respublikos Seimo svetaine.

2. Teisės aktų registru (TAR)¹⁶.

2. Teisės aktų informacine sistema (TAIS)¹⁷.

3. Pareiškimų nagrinėjimo duomenų baze.

4. Teisės portalu „INFOLEX“¹⁸.

5. Teisės aktų ir teismų praktikos paieškos sistema „Litlex“¹⁹.

6. Google paieškos sistema.

7. Pasinaudojant vertintojo patirtimi.

8. Valstybės ir savivaldos institucijų oficialiomis svetainėse esančiomis skiltimis „Teisės aktai arba jų projektai“.

9. STT Analitinės antikorupcinės žvalgybos valdybos analitikų pateikta informacija.

10. Kitų STT padalinių pateikta informacija.

11. Kita.

¹⁵ Koks teisės aktas laikytinas norminiu atskleidžiama ir Lietuvos Vyriausiojo administracinio teismo praktikoje, pvz., 2007 m. vasario 9 d. nutartis Nr. I(1)-1/2007; Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos, taikant Administracinių bylų teisenos įstatymo normas, apibendrinime ir pan.

¹⁶ Prieiga per internetą: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/index>.

¹⁷ Prieiga per internetą: <https://tais.lrs.lt:8443/apex/f?p=100:101:1577936279609302>.

¹⁸ Prieiga per internetą: <http://www.infolex.lt/praktika/demo/Default.aspx?id=4>.

¹⁹ Prieiga per internetą: http://www.litlex.lt/portal/start_litlex.asp.

Atkreiptinas dėmesys, kad STT yra nusistačiusi veiklos prioritetus korupcijos prevencijos srityse²⁰ ir vertintojas ieškodamas, siūlydamas vertinti vieną ar kitą teisės aktą į tuos prioritetus turi pirmiausia atsižvelgti.

ANTRASIS SKIRSNIS

TEISĖS AKTŲ AR JŲ PROJEKTŲ ANTIKORUPCINIS VERTINIMAS

Teisės aktų ar jų projektų antikorupcinis vertinimas atliekamas ne ilgiau kaip 15 darbo dienų (Tvarkos aprašo 14 p.) ir susideda iš:

1. Parengiamojo etapo, kurio metu sutariama dėl:

- 1.1. antikorupcinio vertinimo užduočių, atlikimo termino, galimų darbo problemų;
- 1.2. kreipimosi į teisės akto ar jo projekto rengėją dėl neskelbtų Teisės aktų registre teisės aktų pateikimo ar informacijos, reikalingos antikorupciniam vertinimui atlikti tinkamiausio veikimo, kreipimosi į kitus STT padalinius dėl susijusios informacijos gavimo.

2. Vertinimo atlikimo etapo, kurio metu:

- 2.1. Atliekama teisės akto ar jo projekto, susijusių dokumentų, teisės aktų ar jų projektų analizė;
- 2.2. Atliekama su teisės aktu ar jo projektu susijusios problematikos paieška (teismų praktikoje, pranešimų bazėje, viešai prieinamoje informacijoje) ir analizė;
- 2.3. Konsultuojamasi, diskutuojama su teisės akto ar jo projekto rengėjais, kitais specialistais;
- 2.4. Prireikus kreipiamasi į kitus STT padalinius dėl pagalbos suteikimo;
- 2.5. Suderinęs su tiesioginiu vadovu atlieka informacijos paiešką ir peržiūrą naudojant AVS pareigūnams suteiktų registrų duomenis siekiant nustatyti galimus korupcijos rizikos veiksnius vertinamame teisiniame reguliavime;
- 2.6. Pildomas antikorupcinio vertinimo klausimynas (toliau – Klausimynas) tik esant STT KPV AVS viršininko, jo nesant, STT Korupcijos prevencijos valdybos viršininko atskiram pavedimui;
- 2.7. Parengiamas ir suderinamas su tiesioginiu vadovu antikorupcinio vertinimo išvados teksto projektas.

3. Baigiamojo etapo, kurio metu:

- 3.1. Antikorupcinio vertinimo išvada derinama su KPV viršininku ir, esant būtinumui, su kitų STT padalinių vadovais, kalbos tvarkytoja, jei išvadą pasirašo STT direktorius, ji suderinama su STT direktoriaus pavaduotoju;
- 3.2. Sutariama dėl antikorupcinio vertinimo išvados adresatų;
- 3.3. Pateikiama pasirašyti STT direktoriaus pavaduotojui arba STT direktoriui;
- 3.4. Paskelbiama viešai Teisės aktų projektų informacinėje sistemoje ir pateikiama adresatui;
- 3.6. Pildoma teisės aktų ir jų projektų antikorupcinio vertinimo stebėsenos lentelė;
- 3.7. Atsižvelgiant į antikorupcinio vertinimo aktualumą visuomenei, jo galimą atgarsį viešojoje erdvėje ir kitus reikšmingus aspektus, STT vadovybės, KPV viršininko ar AVS viršininko nurodymu parengiama antikorupcinio vertinimo santrauka²¹.

²⁰ Prieiga per internetą: <https://www.stt.lt/lt/menu/apie-stt/stt-veiklos-prioritetai/#turinys>.

²¹ AVS vertinimų santraukos skelbiamos čia:

[\\public.stt.lt/Public\Korupcijos_prevencijos_valdyba\AVSkyrius\AV_santraukos](https://public.stt.lt/Public/Korupcijos_prevencijos_valdyba/AVSkyrius/AV_santraukos)

4. Stebėsenos etapas:

4.1. Gavus adresato informaciją apie tai kaip atsižvelgta ar numatoma atsižvelgti į STT pasiūlymus, vertinama ir sprendžiama dėl tolimesnių veiksmų, pvz., jei į reikšmingas pastabas nebuvo atsižvelgta, adresatai papildomai siūloma atsižvelgti į STT pasiūlymus.

4.2. Pildoma teisės aktų ir jų projektų antikorupcinio vertinimo stebėsenos lentelė.

Plačiau aptartini šie antikorupcinio vertinimo atlikimo veiksmai:

1. Teisės akto ar jo projekto, susijusių dokumentų, teisės aktų ar jų projektų analizė.

Antikorupcinis vertinimas atliekamas dviem atvejais – (1) vertinant teisės aktų projektus arba (2) galiojančius teisės aktus. Paprastai teisės aktų projektų antikorupcinis vertinimas daugeliu atvejų yra paprastesnis, nes keičiamas jau susiklosčiusių visuomeninių santykių srities teisinis reglamentavimas. Šiuo atveju teisės akto projekto (keičiamo teisinio reglamentavimo) tikslai ir priežastys atskleidžiami su teisės akto projektu susijusiuose dokumentuose (aiškinamajame rašte, lydraščiuose ir pan.). Siekiant įvertinti numatomus teisinio reglamentavimo pakeitimus būtina susipažinti su šiais dokumentais, įvertinti teisės akto projektu numatomo teisinio reglamentavimo tikslingumą, identifikuoti juose nurodytą ir objektyvią problematiką (ar teisinio reglamentavimo pakeitimai yra aktualūs gali atskleisti viešosios informacijos šaltiniai (internetas), teisės aktą tiesiogiai taikantys subjektai, teisės akto projekto rengėjai).

Išsiaiškinus teisės akto projekto tikslus būtina išanalizuoti patį teisės akto projektą: numatomus teisinio reglamentavimo pakeitimus geriausiai atspindi teisės akto projekto lyginamasis variantas. Analizuojant būtina atkreipti dėmesį, ar numatomas teisinis reglamentavimas atitinka deklaruotus teisės akto projekto tikslus. Dažnai pasitaiko, kad teisės akto projekto aiškinamajame rašte nurodyti tikslai (ar jų dalis) neatitinka teisinio reglamentavimo pakeitimų (arba atvirkščiai – numatomi konkretūs tikslai, o teisiniai pakeitimai savo turiniu apimtų žymiai platesnius teisinio reglamentavimo pokyčio padarinius), dalis pakeitimų yra neargumentuoti. Šioje stadijoje kartais akivaizdžiai matosi, kad tam tikrų nuostatų išbraukimas arba papildymas sudarytų teisinio neapibrėžtumo situacijas (t. y. liktų neaišku, kaip turėtų būti įgyvendinamos tam tikros teisės akto nuostatos) arba sukurtų iš esmės naują (galimai neprognozuojamą) teisinį reglamentavimą, pavyzdžiui:

Saugomų teritorijų įstatymo projektas Nr. XIIP-1803(2) siūlo nustatyti, kad

Saugomose teritorijose draudžiama:

„ 5) tvenkti ir reguliuoti natūralias upes, keisti jų vagas ir natūralų ežerų vandens lygį. Atstatyti buvusias užtvankas, kitus hidrotechninius statinius, tvirtinti krantus, valyti vagas, įrengti dirbtinius vandens telkinius, atlikti kitus darbus galima tik tais atvejais, kai **siekama atkurti bei tvarkyti pažeistas gamtines ir esamas kultūros paveldo vertybes (nekilnojamuosius kultūros paveldo objektus), atstatyti, atkurti ir restauruoti buvusias vandens jėgaines, užtikrinti tinkamą kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugą tai reikalinga draustinyje esantiems kultūros paveldo objektams (nekilnojamosioms kultūros vertybėms) atkurti bei tvarkyti ir vykdant prevencines priemones miestuose, miesteliuose ir kaimuose stichinėms nelaimėms išvengti;**“

Projekto aiškinamajame rašte nurodoma, kad Projektu teikiamų siūlymų tikslas - **gamtiniuose ir kompleksiniuose draustiniuose leisti atstatyti užtvankas, kai reikalinga draustinyje atkurti bei tvarkyti ne tik esantiems kultūros paveldo objektams (nekilnojamosioms kultūros vertybėms), bet ir, kai siekiama atkurti pažeistas gamtines**

vertybes, atstatyti, atkurti ir restauruoti buvusias vandens jėgaines, užtikrinti tinkamą kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugą.

Įvertinus minėtas nuostatas darytina išvada, kad:

- Projektu siūlomos nuostatos įgytų platesnės apimties negu deklaruojama Projekto aiškinamajame rašte (t. y. sudarytų sąlygas ne tik užtvankų ar buvusių vandens jėgainių atstatymui, atkūrimui ir restauravimui) reikšmę – t. y. įteisintų galimybę **ne tik atstatyti, atkurti ir restauruoti buvusias vandens jėgaines, bet taip pat atstatyti kitus hidrotechninius statinius, tvirtinti krantus, valyti vagas, įrengti dirbtinius vandens telkinius, atlikti kitus darbus.** Taigi, Projekto priėmimas išplėstų galimybes šiuo metu draudžiamos veiklos (tvenkti ir reguliuoti natūralias upes, keisti jų vagas ir natūralų ežerų lygį) vykdymui;

- Įvertinus **Saugomų teritorijų įstatymo tikslus, draustinių paskirtį bei steigimo tikslus** Projekto siūlymai ir sukuriamos teisinio reglamentavimo prielaidos svarstytinios Saugomų teritorijų įstatymu saugomų vertybių užtikrinimo aspektu;

- Dalis Projekto siūlomų nuostatų **siejamos su siekimu atkurti bei tvarkyti pažeistas gamtines ir esamas kultūros paveldo vertybes**, tačiau iš Projekto ir galiojančių teisės aktų nėra aiškūs sąvokos „**gamtinės vertybės**“ turinys, todėl **tokios abstrakčios sąvokos taikymas gali sudaryti sąlygas netinkamam Projektu siūlomų nuostatų aiškinimui ir taikymui;**

- nei iš Projekto, nei iš galiojančio Saugomų teritorijų įstatymo lieka neaišku, **kas ir kokia tvarka priimtų sprendimą, kad atitinkami veiksmai (buvusių užtvankų ar kitų hidrotechninių statinių atstatymas ir kitų darbų atlikimas) yra būtini siekiant atkurti bei tvarkyti pažeistas gamtines vertybes;**

- Projektu numatoma galimybė tvirtinti krantus, valyti vagas, įrengti dirbtinius vandens telkinius kai siekiama atstatyti, atkurti ir restauruoti **buvusias vandens jėgaines**. Projekto priėmimo atveju nesąžiningi asmenys gali daryti taip, kad sieks nustatyti faktus, kad saugomoje teritorijoje buvo vandens jėgainė, nors realiai jos nebuvo. Papildomais korupcijos rizikos veiksniais šiuo atveju yra ir tai, kad Projektu neatskleidžiama kokia tvarka ir kokie subjektai šiuos faktus pripažins, taip pat tai, kad kokie buvę objektai galės būtų laikomi buvusiomis vandens jėgainėmis.“

Išsiaiškinus aukščiau nurodytas aplinkybes būtina išanalizuoti galiojančio (projektu keičiamo) teisės akto tikslus ir nuostatas. Kartais galima pastebėti, kad galiojantis teisės aktas turi nepakankamai reglamentuotas nuostatas, kurių teisės akto projektu keisti nenumatoma. Paprastai dėl tokių nuostatų antikorupciniam vertinime pateikiamos papildomos pastabos rekomenduojant tobulinti teisės akto projektą. Sveikintina, jeigu tokias pastabas susietume su tiesioginiais teisės akto projekto pakeitimais, t. y. argumentuotume, kad priėmus teisės akto projektą liktų neaiškūs galiojančių (projektu nekeičiamų) nuostatų įgyvendinimas.

Kartais susiklosto situacija, kada teisės akto projekto įgyvendinimas susijęs ir su kitais teisės aktais (įstatymais ar poįstatyminiais teisės aktais), todėl tikslinga išanalizuoti ir šiuos teisės aktus (ypatingai įstatyminio lygmens) nustatant, ar teisės akto projektu siūlomos nuostatos dera su šiais teisės aktais.

Išanalizavus teisės akto projektą ir jį lydinčius dokumentus, išsiaiškinus teisės akto projekto tikslus ir uždavinius, aktualią problematiką (problemas, kurias teisės akto projektas išspręstų), pradedamas antikorupcinio vertinimo išvadų formulavimas.

2. Prireikus konsultuojasi su teisės akto ar jo projekto rengėjais, kitais specialistais, inicijuoja kreipimąsi į teisės akto ar jo projekto rengėją dėl neskelbtų Teisės aktų registre teisės aktų pateikimo ar informacijos, reikalingos antikorupciniam vertinimui atlikti. Iškilus

būtinybei (rekomenduotina turint preliminarias išvadas) konsultuotis su antikorupcinį vertinimą inicijavusiu subjektu, teisės aktą priėmusią, jo priėmimą inicijavusią valstybės ar savivaldybės įstaiga, institucija arba teisės akto projekto rengėjais. Tam tikrą informaciją gali suteikti tretieji asmenys (asociacijos, pareiškėjas ir pan.).

3. Kreipimasis į STT Analitinės antikorupcinės žvalgybos valdybą ar kitus subjektus dėl reikalingos informacijos gavimo. Kai teisės aktai yra sudėtingi, susiję su reguliavimu svarbių visuomeninių santykių ir turima laiko vertinimui atlikti, patartina kreiptis pagalbos į Pirmos valdybos analitikus. Tokiu atveju rašomas tarnybinis pranešimas arba raštas (suformuluojama užduotis, pateikiami klausimai), taip pat galimas kreipimasis elektroniniu paštu per tiesioginį vadovą.

4. Prireikus atlieka informacijos paiešką ir peržiūrą naudojant AVS pareigūnams suteiktų registrų duomenis siekiant nustatyti galimus korupcijos rizikos veiksnius vertinamame teisiniame reguliavime. Atsižvelgiant į vertinamo teisės akto ar jo projekto turinį, parengimo ir (ar) priėmimo aplinkybes ir kitą turimą informaciją, AVS viršininko, jo nesant, KPV viršininko pavedimu ar pritarimu prireikus atliekama informacijos paieška ir peržiūra STT naudojimosi valstybės ar žinybinių registrų, informacinių sistemų, kadastrų, klasifikatorių duomenimis ir kitais valstybės institucijų, įstaigų, įmonių bei kitų įmonių, įstaigų, organizacijų ar fizinių asmenų duomenų bankais, kitomis duomenų rinkmenomis tvarkos aprašo, patvirtinto STT direktoriaus 2006 m. kovo 7 d. įsakymu Nr. 2-31 „Dėl Lietuvos Respublikos specialiujų tyrimų tarnybos naudojimosi valstybės registrų, kadastrų, klasifikatorių duomenimis ir kitais valstybės institucijų, įstaigų, įmonių bei kitų įmonių, įstaigų, organizacijų ar fizinių asmenų duomenų bankais“, 2 priedo 6 punkte korupcijos prevencijos pareigūnams priskirtuose valstybės registruose, kadastruose, klasifikatoriuose ir kituose duomenų bankuose. Atlikus minėtos informacijos paiešką ir peržiūrą dėl galimų korupcijos rizikos veiksnių, turi būti pateikiamas peržiūrėtos informacijos apibendrinimas.

5. Atsakymas į klausimus. Rekomenduotina pirmiausiai apgalvoti preliminarius atsakymus į klausimus, vėliau parengti preliminarias išvadas ir dar kartą patikslinti išvadas. Klausimynas pildomas tik esant STT KPV AVS viršininko, jo nesant, STT Korupcijos prevencijos valdybos viršininko atskiram pavedimui. Nors Klausimynas ir jo pildymo stadija yra pagalbinė antikorupcinio vertinimo priemonė, kaip jau buvo minėta, Klausimyno pildymas dažnai leidžia identifikuoti papildomus teisinio reglamentavimo trūkumus. **Prieš analizuojant vertintino teisės akto turinį labai svarbu gerai susipažinti su Klausimyne nurodytais klausimais, kurie padėtų susiorientuoti, kokių atsakymų reikia ieškoti nagrinėjant teisės akto ar jo projekto turinį.** Klausimynas padeda vertinimą vizuojančiam arba pasirašančiam asmeniui geriau suprasti vertinime pateiktas pastabas ar išvadas. Nors griežtų reikalavimų dėl Klausimyno pildymo nėra (pvz., kokia apimtimi privaloma atsakinėti į klausimus ir juos argumentuoti), atsižvelgiant į išdėstytą rekomenduotina Klausimyną pildyti išsamiai, tačiau labai neišsiplečiant. Tuo tikslu išsamesni atsakymai į klausimus ir vertintojo nuomonė bei argumentai pateikiami į tuos klausimus, kurie tiesiogiai susiję su vertinime pateiktomis išvadomis ar pastabomis. Tačiau nereikia pamiršti, kad aiškiai ir trumpai išdėstytas tekstas vertinimą vizuojančiam ar pasirašančiam asmeniui yra priimtinesnis, todėl pernelyg išsiplėsti nepatartina (tam tikrais atvejais užtenka Klausimyne paminėti tezę ar konkrečios išvados epizodą).

Pastebėtina, kad kartais ne visi Klausimyno klausimai gali būti taikomi ir vertinamam teisės akto projektui (pvz., projektas numato vieno straipsnio dalies pakeitimus). Tokiais atvejais rekomenduotina atsakymus pateikti trumpus (taip/ne). Kartais gali susiklostyti situacija, kad klausimai neapima vertinamo teisės akto projekto reguliavimo srities. Šiuo atveju rekomenduotina Klausimyno lentelę papildyti aktualių klausimų ir atsakymų į jį argumentuojant vertintojo nuomonę.

Klausimyno pildymo pavyzdys:

Teisės aktų ar jų projektų antikorupcinio vertinimo Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyboje tvarkos aprašo 1 priedas

**ŽUVIVAISOS VALSTYBINIUOSE VANDENS TELKINIUOSE TAISYKLĖS,
PATVIRTINTOS LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽEMĖS ŪKIO MINISTRO IR
LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRO 2010 M. BALANDŽIO 19 D.
ĮSAKYMU NR. 3D-354/D1-303²²**

Teisės akto ar jo projekto antikorupcinio vertinimo atlikimo pagrindas: STT KPV viršininko 2017-07-26 sprendimu, KPV AVS viršininko pavedimu.

Teisės akto ar jo projekto antikorupcinio vertinimo pradžia: 2017-09-04.

Teisės akto ar jo projekto antikorupcinio vertinimo pabaiga: 2017-09-07.

KLAUSIMAI

Eil. Nr.	Klausimas	Klausimo vertinimas
1.	Ar teisės akto arba jo projekto tikslai, uždaviniai atitinka teisės akto ar jo projekto nuostatas?	Taip.
2.	Ar nustatytas, numatomas teisinis reguliavimas pakankamai reglamentuoja atitinkamą sritį?	Pakankamai, tačiau nenustatyta: 1. Žuvų ženklinimo tvarka. 2. Ūkio subjekto įmonėje esančių žuvų, skirtų įveisti, skaičiaus ir amžiaus vykdomos kontrolės tvarka ir asmenys, kurie priima šiuos sprendimus. 3. Atvejai, kuriais RAAD pareigūnas, vandens telkinio

²² Išnašoje pateikiama:

1) <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.2C8CA8C13DB5/rarnexuUEj>.

2) [https://e-](https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/36aca1a19c4111e796fec328fe7809de?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=3bf28e1c-ca3f-4d48-9855-7347d0109c29)

[seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/36aca1a19c4111e796fec328fe7809de?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=3bf28e1c-ca3f-4d48-9855-7347d0109c29](https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/36aca1a19c4111e796fec328fe7809de?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=3bf28e1c-ca3f-4d48-9855-7347d0109c29).

		<p>valdytojo atstovas nedalyvauja įveisiant žuvis valstybiniuose vandens telkiniuose.</p> <p>4. Skaitmeninio įrašo vykdymas įveisiant žuvis.</p> <p>5. Informavimas seniūno dėl žuvų įveisimo telkinyje.</p> <p>6. Kokiais įrankiais skaičiuojamas faktinis žuvų įleidimas į telkinį.</p> <p>7. Žuvų įveisimo vieta ir laikas ir šios informacijos paskelbimo terminas, per kurį suinteresuoti asmenys turėtų realią galimybę dalyvauti įžuvinimo procese.</p> <p>8. Detalios informacijos apie įžuvinimą viešinimas Aplinkos ministerijos interneto svetainėje.</p>
3.	Ar dėl nustatyto, numatomo teisinio reguliavimo nesudaroma prielaidų pasipelnyti valstybės sąskaita?	Nesusijęs klausimas.
4.	Ar nėra akivaizdžių spragų, leisiančių dviprasmiškai aiškinti ir taikyti teisės aktą?	Žr. Nr. 2.
5.	Ar nustatytos subjektų, su kuriais susijęs teisės akto įgyvendinimas, teisės ir pareigos, pakankamas jų įgyvendinimo teisinis reguliavimas?	Taip.
6.	Ar už teisės akto ar jo projekto nuostatų pažeidimą yra nustatyta atsakomybė?	Taip.
7.	Ar nustatyta teisės akto įgyvendinimo, subjektų veiklos ir procedūrų kontrolė?	Taip.
8.	Kokios aplinkybės, priežastys turėjo įtakos teisės akto ar jo projekto parengimui?	Įstatymo įgyvendinamasis teisės aktas.
9.	Ar nustatyti, numatomi sprendimai yra ir (ar) bus viešai skelbiami?	Ne visi, žr. AV 1 pastabą.
10.	Ar dėl nustatyto, numatomo teisinio reglamentavimo nesumažės skaidrumo?	Gali sumažėti dėl Nr. 2 išvardintų priežasčių.
11.	Ar nustatytas, numatomas teisinis reglamentavimas nesudaro papildomų sąlygų korupcijai, taip pat galimybių pasielgti nesąžiningai, neteisingai, neskaidriai,	Nesudaro.

	neobjektyviai?	
12.	Ar nustatyti, numatomi įgaliojimai nesuteikia, nesuteiks teisių tik vienam subjektui (pareigūnui, komisijai)?	Įžuviniame dalyvauja vienas RAAD pareigūnas arba nedalyvauja.
13.	Ar nenustatytos, numatomos išskirtinės ar nevienodos sąlygos konkrečioje srityje veikiantiems subjektams, tam tikros išimtys ar lengvatos kai kuriems subjektams?	Nenustatytos.
14.	Ar nustatyta skaidri sprendimo priėmimo procedūra?	Turi teisinio reguliavimo spragų.
15.	Kokia yra teisės akto projekto derinimo, svarstymo, priėmimo eiga?	Galiojantis teisės aktas.
16.	Ar vertinamas teisės aktas arba jo projektas buvo vertintas anksčiau?	Nebuvo.
17.	Ar prireikus atlikta informacijos paieška ir peržiūra Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos naudojimosi valstybės ar žinybinių registrų, informacinių sistemų, kadastrų, klasifikatorių duomenimis ir kitais valstybės institucijų, įstaigų, įmonių bei kitų įmonių, įstaigų, organizacijų ar fizinių asmenų duomenų bankais, kitomis duomenų rinkmenomis tvarkos aprašo, patvirtinto STT direktoriaus 2006 m. kovo 7 d. įsakymu Nr. 2-31, 2 priedo 6 punkte korupcijos prevencijos pareigūnams priskirtuose valstybės registruose, kadastruose, klasifikatoriuose ir kituose duomenų bankuose? Jei informacijos paieška atlikta, nurodomi registrai ir (ar) kiti duomenų bankai, taip pat juose rasta apibendrinta informacija. Ar gautoje informacijoje yra duomenų dėl galimų korupcijos rizikos veiksnių?	Neatlikta.
18.	Kiti aktualūs klausimai ²³ :	

6. Antikorupcinio vertinimo išvados projekto rengimas.

²³Pavyzdžiui:

- 1) Ar neplečiami įgaliojimai vykdyti priežiūrą?
- 2) Ar nedidinami patekimo į rinką ar veiklos ribojimai?
- 3) Ar teisės aktas arba jo projektas turės įtakos skirstant ekonominę naudą, ar lems papildomas ūkio subjektų išlaidas?
- 4) Ar teisės akte arba jo projekte nenustatyta mažiau arba daugiau sprendimų priėmimo procedūrų?
- 5) Ar detalčiai nustatytos kolegialios institucijos sudarymo, veiklos, atnaujinimo, narių skyrimo procedūros?
- 6) Ar detalčiai reguliuojamas atskirų institucijos darbuotojų funkcijų ir užduočių paskirstymas?
- 7) Ar nustatyta galimybė skusti sprendimus ir kam?
- 8) Ar pagal esamą arba numatomą reguliavimą sprendimus dėl leidimų išdavimo, veiklos priežiūros ir sankcijų taikymo priima ta pati institucija ar pareigūnas?
- 9) Ar nedidinama valstybės tarnautojų interesų konflikto kilimo rizika?
- 10) Ar nepanaikina įgaliojimus turinčių asmenų tarnybinio kaitumo atestavimas arba kitoks dalykinių arba profesinių žinių tikrinimas?

Surinkus ir įvertinus Tvarkos aprašo 12 ir 13 punktuose nurodytą informaciją ir nustačius pagrindinius teisės akto ar jo projekto trūkumus, surašoma motyvuota antikorporupcinio vertinimo išvada (Tvarkos aprašo 2 priedas):

Pirmiausiai surašoma antikorporupcinio vertinimo preambulė – t. y. nurodoma kam adresuojamas antikorporupcinis vertinimas, koks (kokie) teisės akto projektas (projektai) ir kieno prašymu buvo įvertinti. Jeigu antikorporupcinis vertinimas buvo atliktas STT iniciatyva, preambulėje taip ir nurodoma. Kartais „STT iniciatyva“ įforminami antikorporupciniai vertinimai, kurie buvo atlikti pagal subjektų, nepatenkančių į Korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsnio 3 dalyje nustatytų subjektų sąrašą, kreipimąsi ar prašymą. Tokiu atveju priimamas sprendimas, ar antikorporupcinis vertinimas bus pateiktas ir tokiems subjektams (dažniausiai adresuojama valstybės ar savivaldybių institucijoms ar privatiems asmenims, pateikusiems prašymą atlikti antikorporupcinį vertinimą).

Užpildžius preambulę trumpai konstatuojama²⁴ teisės akto (projekto) numatomo teisinio reglamentavimo pakeitimų esmė, pvz.:

1 pvz., Atlikus Projekto antikorporupcinį vertinimą nustatyta, kad Projektu naikinamos galiojančio Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos įstatymo 5 straipsnio pakeitimo įstatymo Nr. XI-1574 2 straipsnio 1 dalies nuostatas, nustatančias, kad nacionalinės aprėpties antžeminiame skaitmeninės televizijos tinkle Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos (toliau – LRT) parengtų televizijos programų signalų perdavimo paslaugas teiktų LRT konkurso būdu nustatytas elektroninių ryšių paslaugų teikėjas. Vietoj šių nuostatų siūloma nustatyti, kad paslaugas, kurių reikia LRT radijo ir televizijos tinklams teikti ir eksploatuoti, ir paslaugas, skirtas radijo ir televizijos programų signalams elektroninių ryšių tinklais perduoti visuomenei, teikia LRT konkurso būdu nustatyta strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinti įmonė.

2 pvz., Atliekant šių teisės aktų antikorporupcinį vertinimą, nustatyta, kad:

1) Kelių direkcijos taisyklės nustato reikalavimus darbams, atliekamiems įrengiant dangos konstrukcijas valstybinės reikšmės keliuose, kurios gali būti taikomos ir vietinės reikšmės keliams (gatvėms), kitoms eismo zonoms, darbų kontrolės ir priėmimo atlikimą. Šios taisyklės yra kelių ir gatvių tiesimo bei kitų eismo zonų įrengimo (statybos) sutarties sudėtinė dalis, jeigu jos nurodomos sutarties konkrečiosiose sąlygose.

2) Aplinkos ministerijos statybos techninis reglamentas nustato statinio statybos atlikimo tvarką ir statinio statybos techninio prižiūrėtojo skyrimo (samdymo) tvarką.

Taip pat nustatyta, kad šių teisės aktų nuostatos dera su statinių statybos techninės priežiūros organizavimo srityje teisės aktais ir juos konkretina.

3 pvz., Atliekant antikorporupcinį vertinimą nustatyta, kad teikiamais projektais siekiama pažaboti kontrabandą bei šešėlinį verslą ir pertvarkyti mokesčių sistemą. Projektai siūloma mokesčių mokėtojams ir tretiesiems asmenims nustatyti prievolę periodiškai teikti informaciją mokesčių administratoriui apie asmenų pajamas, turtą, turimas sąskaitas, išlaidas, finansines operacijas, pinigines lėšas. Taip pat siūloma nustatyti solidarią atsakomybę pridėtinės vertės mokesčių mokėtojams tais atvejais, kai jie žinojo arba privalėjo žinoti, kad pridėtinės vertės mokestis bus nesumokėtas.

4 pvz., Atlikus Projekto antikorporupcinį vertinimą, nustatyta, kad Projekte siūlomų nuostatų priėmimas galėtų sudaryti teisinių prielaidų Projekto aiškinamajame rašte nurodytiems tikslams

²⁴ Praktikoje pasitaiko vertinimų, kai vertintojas vis tik pamiršta aprašyti, ką gi nustatė atlikdamas vertinimą. Atkreiptina, kad antikorporupcinio vertinimo išvados formoje yra nurodyta: (nurodoma, kaip teisės aktas ar jo projektas buvo įvertintas pagal šio Tvarkos aprašo 12 ir 13 punktų nuostatas). Na antikorporupcinio vertinimo išvadoje reiktų šiuos momentus trumpai nurodyti. Na ne visais atvejais gali pavykti suformuluoti šią dalį, todėl derinant antikorporupcinio vertinimo išvados projektą su tiesioginiu vadovu, reiktų tai aptarti. Yra pasitaikę atvejų, kai ši dalis buvo išbraukta iš antikorporupcinio vertinimo išvados kaip pernelyg pasikartojanti su tekstu.

įgyvendinti, t. y. galėtų padidinti valstybės ir savivaldybių įmonių veiklos ir valdymo efektyvumą. Tačiau antikorpuciniu požiūriu neįmanoma objektyviai įvertinti Projekte nustatomo teisinio reglamentavimo, kadangi dalis Projekte siūlomų nuostatų bus detalizuojamos įstatymo įgyvendinamajame teisės akte (pagal Projektą įstatymo įgyvendinamąjį teisės aktą iki Projekte nustatomo teisinio reglamentavimo įsigaliojimo privalo parengti Lietuvos Respublikos Vyriausybė).

5 pvz., Antikorpucinis vertinimas atliktas atsižvelgiant į viešoje erdvėje esančią aktualią informaciją apie didelę „šešėlinę“ ekonomiką, kurios lėšos galimai naudojamos korpucinio pobūdžio ir kitose nusikalstamosiose veiklose. Analizuojamas teisės aktas reglamentuoja mokesčiams apskaičiuoti naudojamų apskaitos dokumentų išrašymo ir jais pagrįstų finansinių operacijų pripažinimo veiklos sąnaudomis taisykles. Iš viešų šaltinių gaunama informacija, kad verslo subjektai siekdami padidinti veiklos išlaidas susitaria su fiziniais asmenimis, dėl finansines operacijas patvirtinančių apskaitos dokumentų už tam tikras prekes ir paslaugas (kasos aparato kvitų, sąskaitų faktūrų, PVM sąskaitų faktūrų) pateikimą, mainais už pridėtinės vertės mokesčio grąžinimą.

Po preambulės nurodomi esminiai teisės akto (projekto) trūkumai antikorpucine prasme. Reikėtų parašyti, kodėl manome, jog esamas reguliavimas arba numatomas reguliavimas yra arba gali būti korpucijos rizikos veiksnium²⁵. Po pastabos suformulavimo, turėtų būti pateikiamas ir siūlymas, kaip reikėtų keisti teisinį reguliavimą, kad būtų išvengiama korpucijos rizikos veiksnių. Jei nesugalvojame, kaip tą padaryti, galima parašyti, kad nors ir manome, kad esamas ar siūlomas reguliavimas yra ar gali būti korpucijos rizikos veiksnium, pasiūlymo kaip keisti situaciją neturime, tačiau tokiu atveju būtų galima inicijuoti diskusiją dėl teisinio reguliavimo tobulinimo ir korpucijos rizikos veiksnių šalinimo.

1 pvz., Siekdami aiškumo ir skaidraus Projektu numatomo įstatymo bei metropoliteno projekto įgyvendinimo, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

2 pvz., Atlikę Projekto Nr. XIIP-1859(3) antikorpucinį vertinimą, manome, jog kai kurios juo siūlomos nuostatos yra ydingos antikorpuciniu požiūriu, todėl, siekdami didesnio skaidrumo ir aiškumo, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus: Šiame teiginyje jau suformuluota ir išvada, todėl tokiu atveju atskirai išvadinė dalis galėtų būti tik bendru siūlymu tikslinti projektą ar galiojantį teisės aktą.

3 pvz., Atlikę minėtų teisės aktų antikorpucinį vertinimą, teikiame pastabas ir pasiūlymus dėl žemiau pateikiamų nuostatų, kurios sudaro sąlygas korpucijos rizikos veiksniams atsirasti:

4 pvz., arba tiesiog Atlikę teisės akto ar jo projekto antikorpucinį vertinimą, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

Jeigu antikorpucinio pobūdžio pastabų nėra ir nebus pateikiama, tai nurodoma akcentuojant kitokio pobūdžio pastabų esmę, pvz.:

„Atlikus Projekto antikorpucinį vertinimą nenustatyta, kad minėtame teisės akto projekte siūlomos nuostatos sudarytų tiesioginių sąlygų korpucijai kilti.

arba

Atlikus Projekto antikorpucinį vertinimą nustatyta, kad neetatinių aplinkos apsaugos inspektorių veiklą reglamentuojantys teisės aktai (ar jų nuostatos) savaime nesukuria sąlygų

²⁵ Pastabos svarbumui antikorpuciniu požiūriu išreikšti siūlytina vartoti terminą korpucijos rizikos veiksnys, nes jis tai, ko mes ieškome vertindami teisės aktą ar jo projektą. Korpucijos rizikos veiksnio termino apibrėžtį galima rasti šioje nuorodoje esančiame projekte:

http://www.lrs.lt/pls/proj/dokpaieska.showdoc_l?p_id=198099&p_fix=n&p_gov=n.

korupcijai, tačiau dalis jų nuostatų tarpusavyje nedera, todėl jos gali būti interpretuojamos (aiškinamos ir taikomos) nevienareikšmiškai.

Kaip ir minėta, po įžanginės apibendrinančiosios dalies dėstomos antikorupcinio pobūdžio pastabos, o jeigu turima tik kitokio pobūdžio pastabų, dėstomos pastabos dėl teisinio reglamentavimo tobulinimo, pvz.:

Teikiame Projektui tobulinti galinčias būti aktualias pastabas:

Pateikdama antikorupcinio vertinimo išvadas AVS visais atvejais stengiasi pastabas išdėstyti aiškiai ir argumentuotai – t. y. ne tik suformuluoti ir pateikti konkrečią pastabą, bet taip pat argumentuoti teisės akto projektu siūlomos nuostatos ydingumą antikorupciniu požiūriu, pavyzdžiui, aiškiai nurodant kokius žalingus padarinius sukurtu priimta teisės norma. Labai dažnai siekiant „sustiprinti“ pastabą ją argumentuojama keliais aspektais, pvz.:

1 pvz., Pagal Projekto 6 straipsnio 3 dalį projekto įgyvendinimo bendrovei koncesija suteikiama be konkurso. Mūsų nuomone, minėtos nuostatos svarstytinis keliais aspektais:

2.1. Atkreipiame dėmesį, kad Koncesijų įstatymo 17 straipsnis nustato aplinkybes, kuriomis koncesijos gali būti suteikiamos be konkurso, tačiau Projekte numatomas įgyvendinti metropoliteno projektas neatitinka minėtame straipsnyje nustatytų kriterijų, todėl Projekto 6 straipsnio 3 dalis nedera su Koncesijų įstatymo nuostatomis.

2.2. Pagal Projekto 4 straipsnio 1 ir 2 dalies ir 5 straipsnio 2 dalies nuostatas vienas iš projekto įgyvendinimo bendrovės steigėjų būtų strateginis investuotojas, kurį pagal Projekto 4 straipsnio 1 dalį Lietuvos Respublikos Vyriausybė arba jos įgaliota institucija atrinktų viešo konkurso būdu. Asociacijos „Metro sąjūdis“ nuomone, tokia strateginio investuotojo (taip pat būsiančio vienu iš įgyvendinimo bendrovės steigėju) atranka sudaro galimybę projekto įgyvendinimo bendrovei suteikti koncesiją be konkurso, o dar kartą skelbti konkursą dėl koncesijos suteikimo būtų nelogiška.

2.2.1. Specialiųjų tyrimų tarnyba atkreipia dėmesį, kad Projekte neatskleidžiami strateginio investuotojo atrankos kriterijai. Be to, kriterijų, kurie būtų taikomi atrenkant strateginį investuotoją Projekte numatomam metropoliteno projektui įgyvendinti, neatskleidžia ir Investicijų įstatymas: pagal minėto įstatymo 15 straipsnio 2 dalies nuostatas valdžios subjektas, prieš priimdamas sprendimą taikyti valdžios ir privataus subjektų partnerystę, privalo atlikti šios veiklos analizę, skaičiavimais pagrįsti šios partnerystės efektyvumą, įvertinti kitus veiksnius, galinčius turėti įtakos valdžios ir privataus subjektų partnerystės sutarčiai įgyvendinti. Tačiau, mūsų nuomone, objektyviam tokios analizės atlikimui ir reikšmingų veiksnių įvertinimui būtina iš anksto parengti bent jau projektinius metropoliteno statybos dokumentus, kuriuos, sprendžiant iš Projekto 3 straipsnio 3 ir 4 dalių, parengs projekto įgyvendinimo bendrovė galbūt po koncesijos suteikimo.

Taigi, darytina išvada, kad strateginio investuotojo atranka bus atliekama atsižvelgiant į preliminarinius (galimai nepagrįstus) numatomo įgyvendinti metropoliteno projekto skaičiavimus (jeigu tokie yra atlikti) ir strateginio investuotojo finansinių galimybių ir patirties kriterijus. Mūsų nuomone, tokia situacija reiškia, kad įgyvendinant Projektą strateginis investuotojas (ir vienas iš įgyvendinimo bendrovės dalyvių) bus atrenkamas objektyviai neįvertinus visų (galbūt ir esminių) su metropoliteno įgyvendinimo projektu susijusių veiksnių.

2.2.2. Kaip minėta, įgyvendinant Projektą ir atsižvelgiant į Investicijų įstatymo kontekstą, būtų vertinamas (mūsų nuomone, neobjektyviai) tik vienas projekto įgyvendinimo bendrovės dalyvis – strateginis investuotojas. Kadangi pagal Projekto 6 straipsnio 3 dalies nuostatas koncesija projekto įgyvendinimo bendrovei būtų suteikta be konkurso, kiti įgyvendinimo bendrovės dalyviai būtų nevertinami, nors pagal Koncesijų įstatymo nuostatas koncesijos konkurso dalyvių neatitikimas nustatytiems reikalavimams gali būti viena iš priežasčių atmesti paraiškas ir konkurso pasiūlymus.

2.2.3. Mūsų nuomone, Koncesijų įstatymo nuostatų, reglamentuojančių koncesijos suteikimo konkurso tvarką, esmė – atsižvelgiant į visuomenės poreikius užtikrinti reikšmingo koncesijos projekto tinkamą įgyvendinimą. Tai reiškia, kad prieš suteikiant koncesiją turi būti įvertinamas jos tikslingumas ir galima nauda visuomenei. Šie aspektai vertinami koncesijos suteikimo konkurso metu atliekant išsamią ketinamos suteikti konkrečios koncesijos ekonominės, socialinės naudos visuomenės poreikiams analizę, parengiant skaičiavimus pagrįstas kiekybines bei kokybines išvadas ir jomis vadovaujantis priimant sprendimus dėl koncesijos suteikimo. Pagal minėtą įstatymą koncesininkas atrenkamas ne tik įvertinus jo asmenines savybes, bet ir jo siūlomus techninius, finansinius ir komercinius koncesijos įgyvendinimo pasiūlymus.

Taigi, atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, galime padaryti išvadą, kad priėmus Projektą ir jį įgyvendinant šio Projekto 6 straipsnio 3 dalies nuostatos (nustatančios, kad projekto įgyvendinimo bendrovei koncesija suteikiama be konkurso), eliminuojančios Koncesijų įstatyme nustatytą konkurso dalyvių ir jų pasiūlymų įvertinimo ir atrankos procedūrų taikymą, neužtikrintų Koncesijos įstatymo ir Investicijų įstatymo tikslų – užtikrinti efektyvų valstybės ir savivaldybės funkcijų įgyvendinimą, viešąjį interesą ir visuomenės poreikių tenkinimą – įgyvendinimo.

2 pvz., 9 straipsnio 1 dalyje nustatyti reikalavimai asmenims, kuriuos atitinkdami jie turi teisę į socialinio būsto nuomą, o 4 šios dalies punkte nustatytas reikalavimas – jauna šeima. Vadinas pagal šio straipsnio 1 dalies nuostatas, teisę į socialinio būsto nuomą turės tik tie asmenys, kurie atitiks visus šioje dalyje išvardintus reikalavimus ir bus tik jaunos šeimos. Todėl priėmus Projekto Nr. XIIP-1859(3) nuostatas asmenys, kurie neatitiks jaunos šeimos kriterijaus, neturės teisės į socialinio būsto nuomą. Projekto Nr. XIIP-1859(3) aiškinamajame rašte nėra paaiškinta kodėl tokią nuostata siūloma, nes Projekto Nr. XIIP-1859(3) vienu iš tikslų yra suteikti socialinę paramą visiems socialiai remtiniams asmenims nepriklausomai nuo jų amžiaus. Situacija, kai įstatymo projekto aiškinamajame rašte nėra paaiškinama projektu siūloma nuostata, laikytina papildomu korupcijos rizikos veiksniu, nes tokiu atveju nėra aišku dėl kokių priežasčių yra siūloma viena ar kita nuostata, kokia bus jos įtaka visuomeniniams santykiams. Siūlytina tikslinti Projekto Nr. XIIP-1859(3) ir jo aiškinamojo rašto nuostatas.

3 pvz., Tvarkos aprašas nenustato iš kiek atstovų sudaro Apeliacinė komisija ir kokie jiems keliami kvalifikaciniai reikalavimai. Situacija, kai tam nėra nustatyta tam tikros komisijos sudarymo tvarka, nenustatyti kvalifikacijos reikalavimai jos nariams, nenustatyta jos darbo reglamentas, laikytina papildomu korupcijos rizikos veiksniu, nes sudaro prielaidų paskirti šališkus ir nekompetentingus komisijos narius, o komisijai priimti nepagrįstus sprendimus. Siūlome nustatyti Apeliacinės komisijos sudarymo tvarką, kvalifikacijos reikalavimus jos nariams, nustatyti jos darbo reglamentą.

Jei pastabos nepavyksta suformuluoti taip, kad galėtume sakyti, kad siūloma nuostata yra ydinga antikorpuciniu požiūriu arba, kad siūloma nuostata laikytina korupcijos rizikos veiksniu²⁶, tuomet tokią pastabą reikėtų rašyti atskiroje antikorpucinio vertinimo dalyje, nurodant, kad

²⁶ Nuomonė yra ta, kad antikorpuciniu požiūriu yra ydingos tos nuostatos, kurios sudaro galimybę atsirasti korupcijos rizikos veiksniui ar veiksniams.

teikiame kitas pastabas, nesusijusius su korupcijos rizika, tačiau galinčias turėti įtaką esamo ar numatomo teisinio reguliavimo skaidrumui, aiškumui, kokybei ir pan.

Kadangi AVS antikorpucinių vertinimą atlieka jau nuo 2003 metų, labai dažnai tam tikrus visuomeninius santykius reglamentuojančius teisės aktus ar jų projektus STT jau būna vertinusi anksčiau, tačiau tokių antikorpucinių vertinimų pastabos gali būti aktualios ir naujam teisės aktui (projektui) arba anksčiau atlikti antikorpuciniai vertinimai gali būti panaudojami pastabų „sustiprinimui“, pvz.:

Atkreipiame dėmesį, kad iš esmės panašia (teisiškai neregamentuota) situacija buvo piktnaudžiaujama, kada saugomose teritorijose nepagrįstai pripažinus buvusios sodybos buvimo faktą (pavyzdžiui, suklastojus sodybų liekanas buvo patvirtinamas sodybos buvimo faktas) buvo statomi su saugomų teritorijų tikslais nesusiję pastatai (2007 m. birželio 24 d. antikorpucinio vertinimo išvados Nr. 4-01-2311 kopija pridedama) .

Jeigu antikorpucinio vertimo tekstas yra didesnės apimties (pvz., daugiau nei 2 puslapiai), siūlytina pastabą aprašyti išskiriant nustatyto korupcijos rizikos veiksnio esmę ir jį pagrįsti, pvz.:

„2. *Komisijos, vertinančios Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo partnerių atrankos konkurso paraiškas, sprendimų priėmimą gali nulemti vienas jos narys, todėl suinteresuoti asmenys gali lengviau įtakoti neobjektyvius sprendimus.*

2.1. *Komisijos darbo reglamento 4 punkte nustatyta, kad komisiją sudaro ne mažiau kaip 3 nariai, reglamento 13 punkte – komisijos posėdžiai yra teisėti, kai juose dalyvauja ne mažiau kaip du trečdaliai komisijos narių. Komisijos sprendimai priimami posėdyje dalyvaujančių komisijos narių balsų dauguma (20 punktas), o tuo atveju jei komisijos narių balsai pasiskirsto po lygiai, galutinį sprendimą priima komisijos pirmininkas, o jo nesant – komisijos pirmininko pavaduotojas (21 punktas).*

Mūsų nuomone, siekiant užtikrinti komisijos sprendimų skaidrumą ir priimamų sprendimų objektyvumą minimalus komisijos narių skaičius turėtų būti didinamas, kadangi situacija, kuomet komisija gali būti sudaroma tik iš trijų narių, ne visais atvejais gali užtikrinti šios komisijos priimamų sprendimų tikslų įgyvendinimą. Esamas teisinis reguliavimas gali sukurti situaciją, kuomet sprendimo priėmime dalyvaus tik du komisijos nariai. Mūsų nuomone, tokia situacija gali būti ydinga, kadangi tokiu atveju sprendimą lems komisijos pirmininkas arba komisijos pirmininko pavaduotojas. Neatmetama prielaida, kad tokia situacija gali lemti, kad priimtas sprendimas bus neobjektyvus (sprendimą įtakos komisijos pirmininko arba pavaduotojo nuomonė) arba nepagrįstas (sprendimas gali būti priimamas piktnaudžiaujant išskirtinėmis (lemiamo balso) teisėmis).

Atsižvelgdami į tai, siūlome tobulinti teisinį reguliavimą, padidinant minimalų komisijos narių skaičių, arba nustatyti, kad komisijos posėdžiai yra teisėti, kai juose dalyvauja visi 3 komisijos nariai.

2.2. *Komisijos darbo reglamento 19 punkte nustatyta, kad prireikus svarstyti klausimus skubos tvarka ir (ar) nesant galimybės surengti posėdžio, komisijos pirmininko sprendimu komisijos narių posėdžio sprendimai gali būti priimami vadovaujantis visų komisijos narių susirinkimo rašytinės apklausos arba apklausos elektroniniu paštu rezultatais.*

Manome, kad yra neaiški formuluotė – „*skubiems klausimams*“, kadangi neaišku, kokie skubūs klausimai gali būti sprendžiami skubos tvarka. Toks nustatytas teisinis reguliavimas suteikia komisijos pirmininkui savo nuožiūra spręsti dėl komisijos posėdžio organizavimo skubos tvarka.

Atsižvelgiant į numatytą teisinį reglamentavimą, siūlome patikslinti, kokiais atvejais būtina organizuoti komisijos posėdį skubos tvarka.“

Antikorupcinio vertinimo metu atkreipiamas dėmesys į šiuos aspektus:

- reguliavimo sferą ir projekto kūrimo pagrįstumą (valstybės „įsikūsimą“ lygi);
- akivaizdų kokios nors socialinės grupės interesų „stūmimą“ ar ignoravimą;
- įtvirtintų subjektų (kolegialių organų) teises ir pareigas, jų diskrecijos apimtį;
- nustatomus draudimus ir kas juos nustato;
- suderinamumą su kitais teisės aktais, atskirų straipsnių tarpusavio suderinamumą;
- daug nukreipiančių į kitus aktus normų ir nukreipimo tikslumą;
- nevienareikšmes kalbines formuluotes (tuščias formuluotes) („atsako įstatymų nustatyta tvarka“ – būtina aiškintis, ar yra konkretūs straipsniai kituose teisės aktuose);
- kalbines dviprasmybes:
- netapačios sąvokos tiems patiems santykiams, objektams, subjektams įvardyti;
- neapibrėžtos alternatyvos – „paprastai“, „ir panašiais atvejais“;
- sąlyginės sąvokos – „gali sudaryti“, „esant poreikiui“;
- sąvokos nesuderintos tarp skirtingų teisės aktų;
- siūlomų įtvirtinti išimtinių nuostatų būtinumą ir ar jos nesudarys pagrindo kam nors pasipelnyti; kiek realus toks pasipelnymas ir pan.;
- teisėkūros, kontrolės ir baudimo funkcijų priskyrimą tam pačiam subjektui;
- veiklos kontrolės, atsekamumo ir skaidrumo buvimą;
- neišsamius atsisakymo priimti sprendimą pagrindus;
- atsakomybės numatymą vykdytojams, individualios atsakomybės numatymą kolegialios institucijos darbuotojams.

Rekomenduotina atlikus antikorupcinį vertinimą prie dėstomų pastabų pateikti siūlymus/rekomendacijas dėl teisės akto projekto tobulinimo:

- detalizuoti formuluotes,
- atsisakyti alternatyvų,
- supaprastinti procedūras,
- numatyti procedūras,
- numatyti kontrolę,
- atsisakyti tarnautojo nuožiūros (diskrecijos²⁷),
- numatyti asmens, o ne įstaigos, darbo grupės, komisijos ar tarybos atsakomybę ir t.t.
- didinti viešumą.

Pastebėtina, kad tam tikrais atvejais STT pateikti pasiūlymai vertinami „tiesmukiškai“ (kaip vienintelė alternatyva), todėl pasiūlymai turėtų būti ar labai konkretūs, arba tik apibendrinamojo pobūdžio, kai iš tikrųjų pasiūlyti ką nors labai aiškaus yra sudėtinga.

Dėl išvadinės dalies

Vertinimo išvadinėje dalyje darydami apibendrinančią išvadą²⁸ galime vartoti terminą „ydinga antikorupcinio požiūriu“, pvz.,

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, manome, kad aptartos esamo arba numatomo teisinio reguliavimo nuostatos yra ydingos antikorupcinio požiūriu.

²⁷ Diskrecija – tai galia, suteikianti administravimo subjektui tam tikrą veiklos laisvę priimant sprendimus, leidžianti jam iš keleto teisiškai galimų elgesio variantų pasirinkti, jo nuomone, geriausią.

²⁸ Ne visuose vertinimuose yra galimybė ir būtinybė formuluoti tokią išvadą.

Išvadinė dalis žinoma priklauso ir nuo to, koku momentu ir kam adresuojame vertinimą, t. y., jei vertinamas Lietuvos Respublikos Seime jau priimtas, tačiau Lietuvos Respublikos Prezidento nepasirašytas teisės aktas, tokiu atveju siūlytina rašyti, pvz.,

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, manome, kad Projekto nuostatos galėtų būti tikslinamos, t. y. (šioje vietoje nurodant esminius antikorupcinio vertinimo išvados siūlymus) arba:

Apibendrinami antikorupcinio vertinimo išvadoje pateiktus pastebėjimus ir pasiūlymus, manome, kad Jaunimo garantijų iniciatyvos tvarką reguliuojantys teisiniai santykiai taptų atsparesni korupcijai, jeigu būtų:

- 1. Užtikrinta skaidri komisijos, vertinančios Jaunimo garantijų iniciatyvos įgyvendinimo partnerių atrankos konkurso paraiškas, sudarymo ir sprendimų priėmimo tvarka.*
- 2. Nustatyti aiškūs ir tikslūs reikalavimai programų turiniui ir teikėjams.*
- 3. Išsamiai aptarti paslaugų teikimo būdai ir priemonės, mažinančios riziką dėl galimo jų nesuteikimo.*
- 4. Panaikinti kiti šiame vertinime paminėti teisinio reguliavimo neaiškumai ir dviprasmiškumai.*

Vertinimo negalima absoliutinti ir manyti, kad jį atlikus eliminuojamos visos prielaidos korupcijai. Neretai sunku nustatyti visas sąlygas ir galimybes korupcijos mastui didėti, be to, net ir priėmus sąlyginai „nekorupcinį“ teisės aktą žmogiškasis faktorius išlieka.

Galiausiai, antikorupcinio vertinimo išvados pabaigoje nurodomas prašymas subjektams, kuriems adresuoti pastabos ir pasiūlymai, per 2 mėnesius nuo antikorupcinio vertinimo išvados gavimo dienos informuoti STT, kaip atsižvelgta ar numatoma atsižvelgti į antikorupcinio vertinimo išvadoje pateiktus pasiūlymus (pateikti motyvuotą informaciją dėl kiekvienos pastabos ir pasiūlymo pagal lentelę²⁹). Atsakymą prašoma paskelbti Teisės aktų informacinėje sistemoje ir jį susieti su antikorupcinio vertinimo išvada.

7. Išvados derinimas su tiesioginiu vadovu, KPV viršininku ir esant būtinumui su kitų STT padalinių vadovais, STT direktoriaus pavaduotoju.

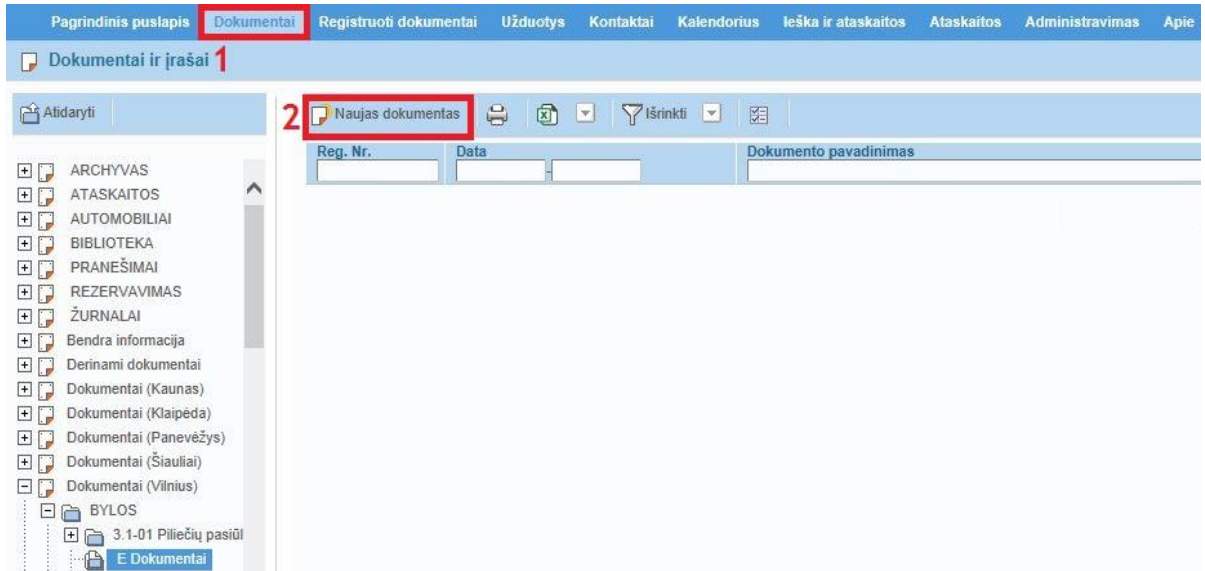
Derinimas vyksta vadovaujantis Tvarkos aprašo 16 ir 17 punkte nustatyta tvarka. Tai yra antikorupcinio vertinimo išvados projektas ir Tvarkos aprašo 1 priedo projektas suderinamas (tik esant STT KPV AVS viršininko, jo nesant, STT Korupcijos prevencijos valdybos viršininko atskiram pavedimui) su AVS viršininku ir KPV viršininku, prireikus vieno iš jų nurodymu, elektroniniu paštu pateikiami derinti antikorupcinį vertinimą inicijavusiam subjektui ir (ar) teisės akto ar jo projekto rengėjui. Susiformavusioje praktikoje pirmiausia pastabas ir pasiūlymus išvados projektui teikia tiesioginis vadovas, o vėliau KPV viršininkas, todėl pateiktos tiesioginio vadovo pastabos prieš teikiant išvados projektą KPV viršininkui turi būti matomos. Pasitaiko situacijų, kad dėl pastabų turinio tariamasi visiems kartu (vertintojui, tiesioginiam vadovui ir KPV viršininkui), o tik po diskusijos paliekamas galutinis pastabos ar pasiūlymo turinys. Antikorupcinio vertinimo išvados projektas STT yra derinamas, pasirašomas ir išsiunčiamas gavėjams STT darbo reglamento nustatyta tvarka. STT direktoriaus 2009 m. rugsėjo 21 d. įsakymu Nr. 2-232 patvirtinto STT darbo reglamento 40 punktas numato, kad KPV parengtus teisės aktų ir jų projektų antikorupcinius vertinimus ir kitus dokumentus (išskyrus korupcijos rizikos analizės išvadas), susijusius su korupcijos prevencijos priemonėmis, vizuoja rengėjas, jo tiesioginis struktūrinio padalinio vadovas, kalbos tvarkytojas (rengėjo prašymu), KPV viršininkas ir STT direktoriaus pavaduotojai pagal administravimo sritis, kiti STT darbuotojai, su kuriais suderinti

²⁹ Prieiga internete: http://www.stt.lt/documents/ivertinti_teises_aktai_2018/Pazyma_galutine.docx

dokumentus paveda STT direktorius. Todėl neretai tenka pastabas suderinti su STT direktoriaus pavaduotoju tiesiogiai.

Antikorupcinio vertinimo išvados įkėlimas į dokumentų valdymo sistemą DocLogix, pateikimas vizuoti ir pasirašyti:

I.

Pagrindiniame puslapyje spausti *Dokumentai* (1). Naujai atsidariusiame lange spausti *Naujas dokumentas* (2).

II.

- (1) pasirinkti *E 4-01 Siunčiamas*
- (2) nurodyti rengimo vietą (miestą)
- (3) nurodyti gavėjus
- (4) pasirinkti *El. pašto adresatas*
- (5) įrašyti išvados pavadinimą
- (6) nurodyti išvados pagrindinį rengėją
- (7) nurodyti *Korupcijos prevencijos grupė*
- (8) nurodyti išvados lapų skaičių
- (9) prisegti išvadą
- (10) nurodyti į kokį gautą dokumentą (jeigu toks yra) atsižvelgiant atliktas vertinimas

III.

Išsaugoti Grįžti

Pagrindinė informacija Rezoliucija Derinimas / vizavimas

Dokumentą pasirašantis asmuo: (Nenurodyta)

Derinantis / vizuojantys darbuotojai:

Ieškoti...

Vizuojantys vadovai:

Ieškoti...

Derinimo/vizavimo lange nurodyti išvadą pasirašantį asmenį, derinančius/vizuojančius darbuotojus, vizuojančius vadovus ir spausti *Išsaugoti*.

IV.

E 4-01 Siunčiamas (1.31E-01-199, 4-01-6356)

Redaguoti Operacijos Rinkinys Dokumento procesas Dokumento užduotis Registras Įrankiai

Išsaugoti ir uždaryti Naujas procesas Pradėti procesą Siunčiamo dokumento (4-01) procesas

Pagrindinė informacija Rezoliucija Derinimas / vizavimas

Dokumentą pasirašantis asmuo:

Derinantis / vizuojantys darbuotojai:

Ieškoti...

Vizuojantys vadovai:

Ieškoti...

Kai visi reikiami laukai yra užpildyti, spausiti *Dokumento procesas -> Pradėti procesą -> Siunčiamo dokumento (4-01) procesas*.

TREČIASIS SKIRSNIS

SKELBIMAS LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KANCELIARIJOS TEISĖS AKTŲ INFORMACINĖJE SISTEMOJE (TOLIAU – TAIS)

STT darbo reglamento nustatyta tvarka pasirašyta ir užregistruota STT dokumentų, užduočių ir informacijos valdymo sistemoje „Doclogix“ (toliau – sistema „Doclogix“) teisės aktų ar jų projektų antikorupcinio vertinimo išvada (toliau – išvada) išsaugoma kaip galutinis dokumentas savo dokumentuose, kadangi išvados rengėjo pateiktas per sistemą „Doclogix“ turinys gali pasikeisti dėl vizuojančių asmenų teksto turinio pakeitimo pačioje sistemoje „Doclogix“ padarymo. Vertintojas nedelsiant, bet ne vėliau kaip 1 darbo dieną nuo išvados pasirašymo ir užregistravimo sistemoje „Doclogix“, paskelbia TAIS³⁰ adresu <https://tais.lrs.lt>. Skelbiant TAIS antikorupcinio vertinimo išvadą vertintojas turi turėti TAIS vartotojo vardą ir slaptažodį, kurį gali gauti kreipdamasis į Lietuvos Respublikos Seimo kanceliariją el. paštu tais@lrs.lt. Prisijungus prie TAIS vertintojas pasirenka pagrindiniame TAIS meniu nuorodą „Kiti dokumentai“, kurios skiltyje „Rengimas“ pasirenka nuorodą „Naujas kitas dokumentas“.

Žemiau pateikiami vaizdiniai pavyzdžiai, iš kurių matyti nuoseklūs veiksmai, reikalingi užregistruoti ir paskelbti antikorupcinio vertinimo išvadą TAIS:

I.

The screenshot displays the TAIS web application interface. The top navigation bar includes links for 'Mano darbai', 'Paieška', 'Projektai (TAP)', 'Teisės aktai', 'Kiti dokumentai' (highlighted with a red box and '1'), 'Iniciatyvos', 'Žinių bazė', 'Ataskaitos', and 'Pagalba'. The left sidebar menu is organized into sections: 'RENGIMAS' (with 'Naujas kitas dokumentas iš failo', 'Naujas kitas dokumentas iš ADOC', and 'Naujas kitas dokumentas' highlighted with a red box and '2'), 'PERŽIŪRA' (with 'Kiti dokumentai' and 'Kitų dokumentų juodraščiai'), 'ŠABLONAI' (with 'MS Word kito dokumento šablonas', 'OpenOffice kito dokumento šablonas'), and 'NUORODOS' (with 'KONTAKTAI', 'Gauto projekto rengėjas', 'Pradinio projekto rengėjas', and 'Teisės akto aktualintojas'). The main content area is titled 'Teisės aktų informacinė sistema' and 'Naudotojas'. Below the navigation, there is a section for 'Kitas dokumentas (juodraštis)' with 'Išsaugoti' and 'Atšaukti' buttons. The 'Dokumento informacija' section contains fields for 'Antraštė *', 'Dokumento rūšis *', 'Registracijos numeris', 'Registracijos data', 'Kalba *' (set to 'Lietuvių'), and 'Viešumo požymis *' (set to 'Viešas'). The 'Rengimo informacija' section includes a field for 'Parengusi institucija *' with the value 'Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba'.

³⁰ Tvarkos aprašo 18 punktas.

Prisijungus prie TAIS, spausti *Kiti dokumentai* (1), o po to *Naujas kitas dokumentas* (2).

II.

Atidariusioje kortelėje būtina užpildyti šiuos laukus:

- 1) Antraštę – išvados pavadinimas.
- 2) Dokumento rūšį – pasirinkti *Antikorupcinio vertinimo išvada*.
- 3) Registracijos numerį ir datą – įrašoma išvados siuntimo numeris ir data.
- 4) Rengėją – nurodyti išvados rengėjo vardą ir pavardę.
- 5) Dokumento turinį – pasirinkti *Pagrindinis dokumentas* ir prisegti pasirašytos išvados dokumentas *Word* formatu.

dokumentas *Word* formatu.

Užpildžius laukus, spausti *Išsaugoti*.

III.

Susieti išvadą su įvertintu teisės aktu ar projektu paspaudžiant *Tvarkyti* ir pasirenkant *Susieti dokumentus*. Atsidariusiame lange priklausomai nuo vertintų dokumentų pasirinkti:

Teisės aktas (ryšys iš antikorupcinio vertinimo išvados) – jei įvertintas teisės aktas.

Suinteresuotos institucijos pastabos (projektas) – jei įvertintas teisės akto projektas.

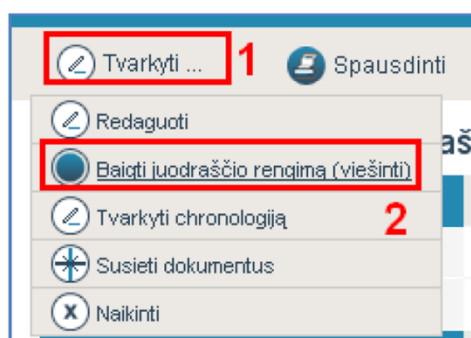
IV.

	Antraštė ↑ ↓	Būsena	Rengianti institucija ↑ ↓	Rūšis	Reg. Nr. ↑ ↓
☐	Dėl įstatymo pataisos	Registruota	Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija	Įstatymo projektas	IXP-110
☒	Dėl verslo centro plėtros	Įsegta	Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija	Įstatymo projektas	
☐	Dėl verslo centro plėtros	Registruota	Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija	Įstatymo projektas	IXP-109

Susieti (pasirinktus) Atšaukti

Teisės aktai ir projektai ieškomi suvedus norimus paieškos kriterijus ir spaudžiant *Ieškoti* (1). Atsidariusiame paieškos rezultatų sąrašė varnele pažymėti tinkamus dokumentus ir spausiti *Susieti (pasirinktus)* (2).

V.

Prisegta ir susieta išvada viešinama TAIS paspaudus *Tvarkyti* (1) ir po to *Baigti juodraščio rengimą (viešinti)* (2).

Pastaba: paviešinus išvadą TAIS vertintojas bet kada gali redaguoti paskelbtus duomenis.

Jei atliktas antikorpucinis vertinimas yra aktualus visuomenei ir gali sukelti rezonansą, STT vadovybės nurodymu vertintojas parengia atlikto antikorpucinio vertinimo santrauką ir el. paštu pateikia ją Viešųjų ryšių skyriui ir savo tiesioginiam vadovui.³¹

VIII SKYRIUS PAKARTOTINIS ANTIKORUPCINIS VERTINIMAS

Vertintojas savo iniciatyva arba Respublikos Prezidento, Seimo Pirmininko, Ministro Pirmininko, Seimo komiteto, komisijos, frakcijos teikimu gali atlikti teisės akto projekto pakartotinį antikorpucinį vertinimą, kai teisės akto projekte, kurio antikorpucinis vertinimas jau buvo atliktas, yra padaroma esminių pakeitimų arba atsiranda naujų aplinkybių. Pakartotinis antikorpucinis vertinimas atliekamas, kaip ir paprastas antikorpucinis vertinimas, Tvarkos aprašo nustatyta tvarka.

Atliekant pakartotinį antikorpucinį vertinimą vertintojas įvertina, ar teisės akto projektas pakeistas atsižvelgiant į STT pateiktas antikorpucinio vertinimo pastabas ir pasiūlymus. Jei į pastabas ir pasiūlymus, kurie buvo nurodyti pirminėje antikorpucinio vertinimo išvadoje, nebuvo

³¹ Prieiga internete: \\public.stt.lt\Public\Korupcijos_prevencijos_valdyba\AVSkyrius.

atsižvelgta, teisės aktų ar jų projektų vertintojas apie tai gali pažymėti antikorupcinio vertinimo išvadoje, pakartotinai atlikęs antikorupcinį vertinimą.

IX SKYRIUS

ANTI KORUPCINIO VERTINIMO IŠVADOJE PATEIKTŲ PASTABŲ IR PASIŪLYMŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENA

Teisės aktų ar jų projektų vertintojas nuolat vykdo pateiktų pastabų įgyvendinimo stebėseną ir prireikus raštu kreipiasi į antikorupcinio vertinimo išvados gavėją dėl antikorupcinio vertinimo išvadoje pateiktų pastabų ir pasiūlymų įgyvendinimo (Tvarkos aprašo 27 p.).

Valstybės ar savivaldybės įstaiga, gavusi antikorupcinio vertinimo išvadą, ne vėliau kaip per 2 mėnesius nuo šios išvados ir pasiūlymų gavimo dienos turi pateikti informaciją apie tai, kaip yra atsižvelgta ar neatsižvelgta į antikorupcinio vertinimo išvadoje pateiktas pastabas ir pasiūlymus. Ši informacija yra įvertinama ir nustatoma, ar visi pasiūlymai planuojami įgyvendinti ir iki kada ir jei įgyvendinti, ar tinkamai įgyvendinti. Jei valstybės ar savivaldybės įstaiga nesutinka su pateiktoms pastaboms ir neplanuoja įgyvendinti pateiktų pasiūlymų, analizuojamos priežastys ir motyvai, svarstomas klausimas dėl pateiktų pastabų neįgyvendinimo, siekiant palikti antikorupcinio požiūriu ydingas nuostatas. Taip pat valstybės ar savivaldybės įstaigai per nustatytą terminą nepateikus informacijos apie pateiktų pastabų įgyvendinimą, rengiamas raštas su priminimu pranešti, kaip buvo atsižvelgta į pateiktas pastabas.

Lietuvos Respublikos Seimui pateiktų pastabų ir pasiūlymų įgyvendinimas stebimas per TAIS prie projektų paskelbtas pagrindinio komiteto išvadas ar Lietuvos Respublikos Seimo darbotvarkę.

Stebėsenos rezultatai pateikiami monitoringo lentelėje³², kuri skelbiama STT svetainėje³³ ir nuolat atnaujinama.

Taip pat monitoringo lentelėje žymimi visi įvertinti teisės aktai ir jų projektai, antikorupcinio vertinimo išvados ir jų registracijos numeriai su tiesiogiai nukreipiančia nuoroda į TAIS paskelbtą antikorupcinio vertinimo išvadą. STT svetainėje informacijos apie įvertintus teisės aktus ir jų projektus, antikorupcinio vertinimo išvadas, pateiktų pastabų stebėseną ir k.t. paskelbimas kas ketvirtį atnaujinamas.

Monitoringo lentelės pildymas:

³² Prieiga internete:

\\public.stt.lt\Public\Korupcijos_prevencijos_valdyba\AVSkyrius\AVS_Ataskaitos_monitoringui.

³³ Prieiga internete: <http://www.stt.lt/lt/menu/korupcijos-prevencija/teises-aktu-antikorupcinis-vertinimas/>.

		Inf						
Eil. Nr.	Teisės akto pavadinimas	Įvertintų teisės aktų ar jų projektų skaičius	Antikorupcinio vertinimo išvadų skaičius	Antikorupcinio vertinimo išvadų reg. Nr.	Kitas darbas	Vertinimo trukmė		
						Pradėta	Baigta	Viso (darbo dienų)
Vertintojo vardas ir pavardė								
1	Įvertinto teisės akto ar projekto pavadinimas ir numeris	1	2	3	4	5	6	7

(1) ir (2) langeliuose nurodyti reikšmę „1“. (3) langelyje įrašyti antikorupcinio vertinimo išvados numerį ir jame suaktyvinti nuorodą (hipersaitą) į TAIS paskelbtą antikorupcinio vertinimo išvadą. (4) langelį palikti tuščią. (5) ir (6) langeliuose antikorupcinio vertinimo pradžią ir pabaigą formatu yyyy-mm-dd. (7) nurodyti vertinimo trukmę darbo dienomis.

Pastaba: jeigu lentelėje nurodomas kitas atliktas darbas (ne antikorupcinis vertinimas), tuomet vietoje įvertinto teisės akto nurodyti trumpą atlikto darbo aprašymą, (4) langelyje nurodyti reikšmę „1“, nurodyti duomenis langeliuose (5), (6) ir (7). Kitus lentelės langelius palikti tuščius.

Teisės akto rūšis								Prašymai pagal KPI 8 str. 2 d. (P – Prezidentas, S – Seimo Pirmininkas, V – Ministras Pirmininkas, AK – Antikorupcijos komisija, SK – Seimo komitetas, komisija, SF – Seimo frakcijos, KT – kitos įstaigos)
8 Įstatymas				9 Įst. įgyvend. teisės aktas				
Galiojantis		Projektas		Galiojantis		Projektas		
Pagal pavedimą (pagal KPI 8 str. 2 d.)	Savo iniciatyva	Pagal pavedimą (pagal KPI 8 str. 2 d.)	Savo iniciatyva	Pagal pavedimą (pagal KPI 8 str. 2 d.)	Savo iniciatyva	Pagal pavedimą (pagal KPI 8 str. 2 d.)	Savo iniciatyva	
								10

(8) priklausomai nuo to, ar įvertintas galiojantis įstatymas ar įstatymo projektas ir nuo to, ar vertinimas atliktas KPI 8 str. 2 d. nurodytų subjektų prašymu, ar savo iniciatyva, atitinkamame langelyje nurodyti reikšmę „1“. (9) Analogiškai įrašyti jeigu buvo įvertintas poįstatyminis teisės aktas ar projektas. (10) nurodyti subjekto, kurio prašymu atliktas vertinimas, trumpinį (P – Respublikos Prezidentas, S – Seimo Pirmininkas, V – Ministras Pirmininkas, SK – Seimo komitetas, komisija, SF – Seimo frakcija, KT – kitos įstaigos). Jeigu vertinimas atliktas ne pagal institucijos prašymą, palikti tuščią langelį.

Pastaba: atlikus vertinimą kitų subjektu, nei nurodyti KPI 8 str. 2 d., prašymu (pvz., ministerijos), lentelėje nurodoma, kad vertinimas atliktas savo iniciatyva.

Vienasmeniškai	Grupėje	Pagal KP prioritетines kryptis(1)	Straipsnių / dalių skaičius	Pastabų skaičius	Duomenys apie pastabų svarstymą			Gautų atsakymų skaičius	Pastabos	
					Svarstytos pastabos					
					Pritarta / Atsižvelgta	Pritarta (atsižvelgta) iš dalies	Nepritarta			Nėra duomenų apie svarstymą
11	12	13	14	15			16	17		

(11) priklausomai nuo to, ar vertinimas buvo atliktas vieno vertintojo, ar grupėje, atitinkamame langelyje nurodyti reikšmę „1“, kitą palikti tuščią. (12) jeigu vertinimas atliktas pagal STT prioritетines kryptis, nurodyti reikšmę „1“, jeigu ne, palikti tuščią. (13) nurodyti įvertinto teisės akto ar projekto straipsnių / dalių skaičių. (14) nurodyti įvertintam teisės aktui ar projektui teiktų pastabų skaičių. (15) atitinkamame langelyje nurodyti pastabų skaičių, į kurias pritarta (atsižvelgta), pritarta (atsižvelgta) iš dalies, nepritarta ar nėra duomenų apie pateiktų pastabų svarstymą. (16) nurodomas atsakymų į antikorupcinio vertinimo išvadą skaičius. (17) nurodoma kita su vertinimu aktuali informacija.

Pastaba: (15) ir (16) žingsniai atliekami tik tuomet, kai yra duomenų apie antikorupcinio vertinimo išvadoje pateiktų pastabų ir pasiūlymų svarstymą.

Pažymėtina, kad atlikus teisės aktų ar jų projektų antikorupcinius vertinimus ir antikorupcinio vertinimo išvadas pateikus suinteresuotoms institucijoms yra atstovaujama STT interesams Lietuvos Respublikos Seimo komitetuose, komisijose, ministerijose ir kitose valstybės institucijose. Pradedantysis darbuotojas kurį laiką neatstovauja STT interesams kitose institucijose. Šią funkciją atlieka AVS viršininkas ar KPV viršininkas. Darbuotojui įgyjant patirties į numatomus svarstymus eina kartu su AVS viršininku, o tik vėliau tai daro savarankiškai.

X SKYRIUS

ATLIKTŲ STT ANTIKORUPCINIŲ VERTINIMŲ PRAKTINIAI PAVYZDŽIAI, ILLUSTRUOJANTYS VERTINTOJŲ PASTEBĖTUS TEISINIO REGULIAVIMO TRŪKUMUS

1. Dėl Asmens sveikatos priežiūros įstaigų, vaistinių bei kitų įmonių ir įstaigų, sudariusių sutartis su Valstybine ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos ar teritorinėmis ligonių kasomis, veiklos priežiūros tvarkos aprašo.

Teisės norma. 47. Vyresniojo eksperto *teisės ir pareigos:*

47.1. organizuoti patikrinimo pažymoje pateiktų duomenų ir išvadų, įstaigos pateiktų patikrinimo metu nustatytų faktų ir paaiškinimų (jei jie buvo gauti) ir papildomai gautų

duomenų analizę, jų pagrįstumo ir teisingumo vertinimą, žalos PSDF biudžetui nustatymą, ekspertizės rezultatų įforminimą;

47.2. spręsti visus ekspertizės metu kylančius ginčytinus klausimus;

47.3. reikalauti iš įstaigos papildomos medžiagos ir duomenų;

47.4. skirti patikrinimo rezultatų svarstymo posėdžio datą, sukviesti į jį patikrinimą atlikusius specialistus ir įstaigos atstovus;

47.5. kreiptis į kontroliuojančiosios įstaigos direktorių ir siūlyti atlikti papildomą tikrinimą dėl naujai paaiškėjusių aplinkybių, kurios negalėjo būti žinomos patikrinimo metu ir gali turėti įtakos galutiniam patikrinimo rezultatų įvertinimui;

47.6. jei ekspertizės metu paaiškėja, kad dėl objektyvių priežasčių nustatytos ekspertizės trukmės nepakanka, kreiptis į kontroliuojančiosios įstaigos vadovą, kuris priima sprendimą dėl jos atlikimo termino;

47.7. jei ekspertizę atliko 2 asmenys, priimti sprendimą dėl galutinių ekspertizės išvadų.

Vertinimas. Projekto 47 punkto ir jo papunkčių nuostatos, nustatančios vyresniojo eksperto ir teises, ir pareigas antikorupciniu požiūriu yra ydingos, nes neaišku, ką vyresnysis ekspertas gali pats nuspręsti atlikti ir ką jis privalo atlikti. Atsižvelgiant į tai, jog vyresniajam ekspertui suteikta kompetencija spręsti visus ekspertizės metu kylančius ginčytinus klausimus, nuspręsti dėl galutinių ekspertizės išvadų (jei yra kitokia kitų ekspertų ar tikrintojų nuomonė), jam suteikti įgaliojimai įstaigos vadovui siūlyti skirti kontroliuojamajai įstaigai poveikio priemonės ir pan., galima teigti, kad neatskiriant vyresniojo eksperto teisių ir pareigų, sudaroma galimybė jo kompetenciją interpretuoti savo nuožiūra.

2. Dėl Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo 18 straipsnio papildymo įstatymo projekto Nr. XIIP-1494.

Teisės norma. 10. Pirkimo sutartis **gali būti** nutraukta, jei tiekėjas nesilaikė sutartyje nustatytų teikiamų prekių, paslaugų ar darbų kokybės reikalavimo ir buvo priimtas oficialus kokybės kontrolės institucijų, pripažintų kompetenciją turinčių agentūrų sprendimas dėl teikiamų prekių, paslaugų ar atliktų darbų kokybės pažeidimų.

Vertinimas. Projekte nustatyta formuluotė „gali būti nutraukta“ yra dviprasmiška ir ydinga, nes nėra aišku, kokiais atvejais ir kam bus suteikta teisė nuspręsti sutarties nenutraukti, nors tiekėjas ir nesilaikys sutartyje nustatytų teikiamų prekių, paslaugų ar darbų kokybės reikalavimo ir bus priimtas oficialus kokybės kontrolės institucijų, pripažintą kompetenciją turinčių agentūrų sprendimas dėl teikiamų prekių, paslaugų ar atliktų darbų kokybės pažeidimų.

Be to, atsižvelgdami į Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo (2012 m. rugsėjo 18 d. įstatymo Nr. XI-2220 redakcija) 3 straipsnio 2 dalies 6 punktą, taip pat į Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298, 5 punktą, 6.1 papunktį, 6.5 papunktį, pažymime, jog Projekte nustatytos formuluotės („**kokybės kontrolės institucijų sprendimas**“; „**pripažintų kompetenciją turinčių agentūrų sprendimas**“) yra neaiškios (neaišku, kiek ir kurios kokybės kontrolės institucijos turi priimti sprendimą, kad tiekėjas padarė teikiamų prekių, paslaugų ar atliktų darbų kokybės pažeidimą; kas turi pripažinti, kad agentūra turi atitinkamą kompetenciją ir pan.).

Siūlymas. Kad būtų išvengta skirtingų šių situacijų interpretavimo, Projekto nuostatos tikslingos.

3. Dėl Civilinio proceso kodekso 681 straipsnio 1 dalies.

Teisės norma. *Areštuodamas skolininko turtą, antstolis jį įkainoja rinkos kainomis, atsižvelgdamas į turto nusidėvėjimą bei į arešto metu dalyvaujančių išieškotojo ir skolininko nuomones. Jeigu skolininkas ar išieškotojas prieštarauja antstolio atliktam įkainojimui arba jei antstoliui kyla abejonių dėl turto vertės, antstolis turto vertei nustatyti skiria ekspertizę.*

Vertinimas. Neaišku, kokia teiginio „įkainoja rinkos kainomis“ prasmė: ar antstolio atliekamas areštuojamo turto įkainojimas turėtų būti suprantamas kaip tam tikrų faktinių duomenų konstatavimas (pavyzdžiui, ekspertų-turto vertintojų nustatytos turto rinkos vertės patvirtinimas), ar kaip teisės antstoliui savarankiškai atlikti areštuojamo turto vertinimą suteikimas.

Turto vertinimo veiklą, pagrindus ir metodus, reikalavimus turto vertintojams ir jų atsakomybę reglamentuoja Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymas, kuris nustato, kad **turto vertinimą atlikti gali tik atitinkamus reikalavimus** (kvalifikacinius reikalavimus ir kitas įstatyme nustatytas sąlygas) **atitinkantys fiziniai asmenys ar įmonės**. Akivaizdu, kad **antstoliai neatitinka turto vertintojams teisės aktuose nustatytų reikalavimų, todėl manytume, kad CPK 681 straipsnyje nustatyta antstolių teisė atlikti turto vertinimą nedera su Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo nuostatomis**.

CPK 681 nustato galimybę antstoliui skirti ekspertizę dėl areštuoto turto vertės nustatymo: antstolis skirti tokią ekspertizę gali tada, kai abejoja dėl areštuojamo turto vertės, taip pat esant skolininko ar išieškotojo prieštaravimams dėl antstolio atlikto turto įvertinimo ar jau atliktos ekspertizės išvados. Tačiau tais atvejais, kai turto vertę nustato antstolis ir yra skolininko ar išieškotojo prieštaravimų, šiems į antstolio depozitinę sąskaitą neįmokėjus sumos, būtinos ekspertizei atlikti (nors vėliau turėtos išlaidos būtų išieškomos iš skolininko), antstolio atsisakymas skirti ekspertizę neskundžiamas ir laikoma, kad turtas įkainotas antstolio nustatyta verte. Taip pat neskundžiama antstolio teisė atsisakyti skirti papildomą ar pakartotinę ekspertizę. **Manytume, minėtos nuostatos didina antstolių piktnaudžiavimo galimybes.**

Kai kuriais atvejais areštuojamo nekilnojamojo turto įkainojimas rinkos verte grindžiamas tik iš Nekilnojamojo turto registrų centro gautuose pažymėjimuose (apie Nekilnojamojo turto registre įregistruotus statinius ir teises į juos) nurodytais duomenimis apie nekilnojamojo turto vidutinę rinkos vertę. **Šie duomenys dažnai neatitinka tikrosios nekilnojamojo turto rinkos vertės, todėl, mūsų manymu, tokia praktika yra ydinga antstolių veiklos efektyvumo požiūriu.**

Siūlymai. Sprendimų vykdymo instrukcijoje detalizuoti turto įvertinimo rinkos kainomis tvarką (pavyzdžiui, nustatyti, kad antstolis įkainoti rinkos kainomis gali tik mažaverčius turto objektus (buitinę techniką, baldus ir pan.), kai nėra skolininko arba išieškotojo prieštaravimų);

Nustatyti, kad kito turto objektų rinkos vertę nustatyti gali tik ekspertai-turto vertintojai (išskyrus tuos atvejus, kai skolininkas pateikia nekilnojamojo turto vertę rinkos kainomis pagrindžiančius dokumentus ir nėra išieškotojo prieštaravimų);

Atsisakyti nuostatų, įtvirtinančių antstolio atsisakymo skirti ekspertizę turto vertei nustatyti neskundžiamumą, ir įpareigoti antstolį motyvuoti atsisakymą dėl papildomos turto įvertinimo ekspertizės skyrimo.

4. Dėl Priėmimo į neetatinius aplinkos apsaugos inspektorius tvarkos aprašo.

Teisės normos. *Priėmimo į neetatinius aplinkos apsaugos inspektorius komisiją sudaro komisijos pirmininkas ir ne mažiau kaip du nariai. Komisijos sprendimai laikomi priimtais, jei už juos balsuoja daugiau kaip pusė komisijos narių. Jeigu komisijos balsai pasiskirsto po lygiai, lemia komisijos pirmininko balsas. Komisija nagrinėja, vertina ir teikia pasiūlymus dėl neetatinio aplinkos apsaugos inspektorius įgalinimų suteikimo, pratęsimo.*

Priėmimo į neetatinius aplinkos apsaugos inspektorius komisijos posėdis vyksta ne rečiau kaip du kartus per metus, gavus ne mažiau kaip 10 prašymų per 20 darbo dienų nuo paskutinio prašymo pateikimo.

Priėmimo į neetatinius aplinkos apsaugos inspektorius komisijos posėdis protokoluojamas. Protokolą pasirašo visi dalyvaujantys komisijos nariai.

Valstybinės aplinkos apsaugos tarnybos priėmimo į neetatinius aplinkos apsaugos inspektorius komisijos pirmininką ir narius įsakymu skiria Valstybinės aplinkos apsaugos tarnybos direktorius.

Aplinkos ministerijos regionų aplinkos apsaugos departamentų priėmimo į neetatinius aplinkos apsaugos inspektorius komisijų pirmininkus ir narius įsakymu skiria Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos regionų aplinkos apsaugos departamentų direktoriai.

Vertinimas. Tvarkos aprašo 3 - 7 punktais reglamentuojami priėmimo į neetatinius aplinkos apsaugos inspektorius komisijos (toliau – Komisija) sudarymo ir veiklos klausimai, tačiau, mūsų nuomone, minėtomis nuostatomis nustatomas teisinis reglamentavimas yra nepakankamas ir turėtų būti tobulinamas:

Pagal Tvarkos aprašo 3 punktą Komisiją sudaro Komisijos pirmininkas ir ne mažiau kaip du nariai. Mūsų nuomone, siekiant užtikrinti Komisijos sprendimų skaidrumą ir priimamų sprendimų objektyvumą minimalus Komisijos narių skaičius turėtų būti didinamas (pavyzdžiui, iki penkių), kadangi situacija, kuomet Komisija gali būti sudaroma tik iš trijų narių, ne visais atvejais gali užtikrinti šių tikslų įgyvendinimą (taip pat žiūrėti žemiau išdėstytas pastabas).

Tvarkos aprašas neatskleidžia, ar Komisija gali priimti sprendimus, kada jų priėmimo procedūrose dalyvauja ne visi Komisijos nariai (t.y. Komisija dalyvauja nepilna sudėtimi). Mūsų nuomone, Tvarkos aprašo 3 punkto nuostata, kad Komisijos sprendimai laikomi priimtais, jei už juos balsuoja daugiau kaip pusė komisijos narių gali būti suvokiama nevienareikšmiškai, pavyzdžiui: minėta nuostata gali būti suvokiama ne tik taip, kad Komisijos sprendimai yra teisėti, jeigu už sprendimą taip pat balsuoja daugiau kaip pusė Komisijos narių, bet ir taip, kad Komisijos sprendimai yra teisėti, jeigu juos priimant Komisijoje dalyvauja daugiau kaip pusė jos narių, o už sprendimą balsuoja dalyvaujančių Komisijos narių dauguma.

Tuo atveju, jeigu Komisija gali priimti sprendimus jų priėmimo procedūrose Komisijai dalyvaujant ne pilna sudėtimi, esamas teisinis reglamentavimas gali sukurti situaciją, kuomet sprendimo priėmimo dalyvaus tik du Komisijos nariai. Mūsų nuomone, tokia situacija gali būti ydinga, kadangi šiuo atveju sprendimą lems Komisijos pirmininko balsas. Neatmetama prielaida, kad tokia situacija gali lemti, kad priimtas sprendimas bus neobjektyvus (sprendimą įtakos tik Komisijos pirmininko nuomonė) arba nepagrįstas (sprendimas gali būti priimamas piktnaudžiaujant išskirtinėmis (lemiamo balso) teisėmis).

Atkreipiame dėmesį, kad Tvarkos aprašas neatskleidžia kas (kokie asmenys) gali būti skiriami Komisijos nariais. Siekiant teisinio aiškumo siūlytume įvardinti, kokių institucijų ar organizacijų (jeigu į Komisiją gali būti skiriami ne Aplinkos apsaugos agentūrų ar Aplinkos ministerijos regionų aplinkos apsaugos departamentų ar jų struktūrinių padalinių darbuotojai) atstovai gali būti skiriami į Komisijų narius.

Siūlymai. Atsižvelgdami į aukščiau išdėstytą siūlytume Tvarkos aprašą tobulinti nustatant, kad Komisiją sudaro mažiausiai penki nariai. Taip pat reglamentuoti, kad Komisijos sprendimai yra teisėti, kai priimant sprendimus Komisijoje dalyvauja daugiau kaip pusė Komisijos narių, o sprendimai priimami balsavusiųjų Komisijos narių balsų dauguma.

5. Dėl Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-553 33 straipsnio pakeitimo projekto Nr. XIIP-1418.

*Teisės norma. Iš gyvenamųjų vietovių ar jų dalių **gali būti** sudaromos seniūnaitijos. Seniūnaitijų sudarymo projektą tvirtina savivaldybės taryba savivaldybės administracijos direktoriaus teikimu.*

Vertinimas. Aiškinamajame rašte projekto tikslas - atsisakyti privalomo teritorijos suskirstymo į seniūnaitijas ir suteikti savivaldybių taryboms galimybę pačioms spręsti dėl seniūnaitijų steigimo ir teritorijos suskirstymo į seniūnaitijas, atsižvelgiant į gyvenamosios vietovės teritoriją, gyventojų skaičių, geografines, ekonomines sąlygas, gyvenamosios vietovės gyventojų nuomonę, iniciatyvą ir bendruomenės interesus.

Projekto aiškinamajame rašte iškeliant tikslus yra nustatyti kriterijai, į kuriuos savivaldybės taryba turėtų atsižvelgti skirstydama teritorijas į seniūnaitijas, tačiau projekte jų nėra nustatyta, todėl nuostata nėra aiški. (Kriterijų nebuvimas leidžia priimti reikiamą sprendimą ir sumažina galimybes vietos bendruomenei tiesiogiai dalyvauti vietos valdyje ir daryti įtaką vietos valdžios sprendimams.)

Siūlymas. Nustatyti kriterijus, į kuriuos atsižvelgdama savivaldybės taryba skirstys teritorijas į seniūnaitijas.

6. Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. sausio 22 d. nutarimo Nr. 69 „Dėl Už antrinės teisinės pagalbos teikimą ir koordinavimą mokamo užmokesčio dydžių ir mokėjimo taisyklių patvirtinimo“.

*Teisės norma. Jeigu nesant svarbių (objektyvių ir nuo advokato valios nepriklaususių) priežasčių (pavyzdžiui, nenugalimos jėgos, nedarbingumo dėl ligos) advokatas nevykdo Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo 23 straipsnio 2 dalyje nustatytos pareigos arba teisės aktų nustatyta tvarka nepateikia teismui duomenų apie apskaičiuotas antrinės teisinės pagalbos išlaidas, valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnyba (toliau – tarnyba) priima sprendimą **iki 30 procentų** sumažinti jam užmokesį ~~nuo 10 iki 30 procentų~~ arba jo nemokėti.*

Vertinimas. Mažinant minimalią 10 procentų užmokesčio mažinimo ribą padidina korupcijos pasireiškimo riziką, kadangi padidėja galimybė galimiems nepagrįstiems susitarimams tarp nuolat teikiančio antrinę teisinę pagalbą advokato, kuris be svarbių priežasčių neįvykdė Įstatymo 23 straipsnio 2 dalyje ar Taisyklių 4 punkte nustatytų pareigų, ir tarnybos, taip pat nenustatyti antrinę teisinės pagalbos teikiantiems advokatams užmokesčio mažinimo ir nemokėjimo atvejai sudaro galimybę piktnaudžiauti.

Siūlymas. Nustatyti konkretų užmokesčio mažinimo dydį nuolat teikiančio antrinę teisinę pagalbą advokatams, be svarbių priežasčių neįvykdžiusiems Įstatymo 23 straipsnio 2 dalyje ar Taisyklių 4 punkte nustatytų pareigų; kriterijus, pagal kuriuos tarnyba spręstų mažinti ar nemokėti užmokesčio antrinę teisinės pagalbos teikiantiems advokatams už pareigų nevykdymą be svarbios priežasties.

7. Dėl Transporto priemonių priverstinio nuvežimo tvarkos aprašo.

Teisės norma. Policijos pareigūnas apie priimtą sprendimą praneša policijos įstaigai, kurios įgaliotas pareigūnas, atlikęs minėtoje tvarkoje nurodytus veiksmus, iškviečia vilkiką ir priverstinai nuvežus transporto priemonę nedelsdamas, bet ne vėliau kaip per 3 dienas, informuoja (telefonu arba raštu) transporto priemonės savininką ar valdytoją.

Vertinimas. Manome, kad 3 dienų terminas yra per ilgas ir gali sudaryti prielaidų policijos pareigūnui piktnaudžiauti, kadangi tokiu atveju policijos pareigūnas sprendžia, kiek laiko transporto priemonė bus laikoma ūkio subjektui priklausančioje saugojimo aikštelėje, o ūkio subjektas atitinkamai gauna pelno už paslaugą.

Siūlymas. sumažinti pranešimo apie nuvežtą transporto priemonę terminą iki vienos dienos, išskyrus atvejus, kai neįmanoma nustatyti transporto priemonės savininko ar valdytojo kontaktinių duomenų ir nedelsiant informuoti jį apie priverstinai nuvežtą transporto priemonę ar apie galimybę atsiimti transporto priemonę.
